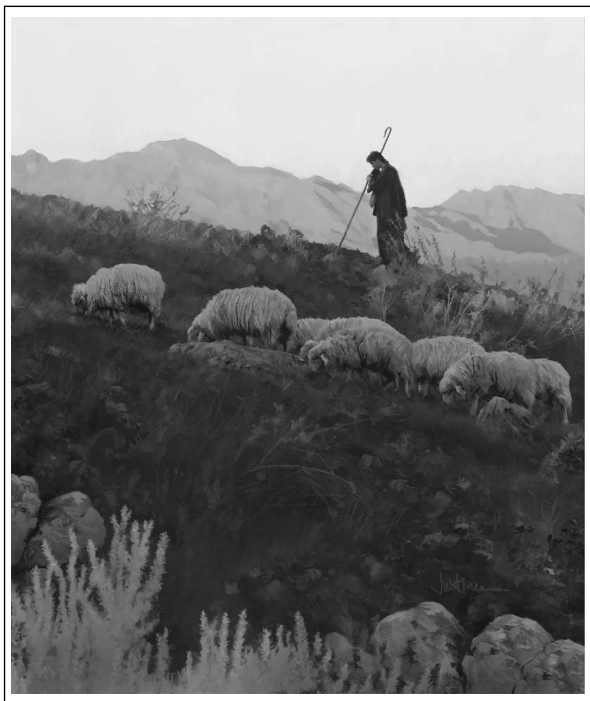

Psalmi

Dragoslava Santrač

Pouke iz Biblije — Priručnik za učitelje
Siječanj, veljača i ožujak 2024.

Sadržaj

1. Kako čitati Psalme
2. Nauči nas moliti
3. Bog kraljuje
4. Bog čuje i izbavlja
5. Pjevanje pjesme Jahvine u tuđinskoj zemlji
6. Ja ću ustati
7. Dobrota je Tvoja do Neba
8. Mudrost za pravedno življenje
9. Blagoslovljen Onaj koji dolazi u ime Gospodnje
10. Pouke iz prošlosti
11. Čeznja za Bogom na Sionu
12. Bogoslužje koje nikad ne prestaje
13. Čekaj na Gospodina

POUKE IZ BIBLIJE — Priručnik za učitelje — 1/2024.

Nakladnik: ZNACI VREMENA, Prilaz Gjure Deželića 77, 10000 Zagreb, Hrvatska • *Odgovorni urednik:* Neven Klačmer • *Urednik:* Mario Šijan • *Prijevod:* Dragana Todoran • *Lektura:* Marijan Malašić • *Korektura:* Ljiljana Đidara • *Tiskano u uredu nakladnika*

www.znaci-vremena.com • www.adventisti.hr

Psalmi — mjesto gdje se Bog i čovjek susreću srcem k srcu

Psalmi su biblijske molitve i hvalospjevi bez premca. Izgovarani u trenucima slavljenja Boga, u radosti, u tuzi i očaju, izgovarani ili pjevani privatno i javno, od strane laika, kraljeva, pjesnika i svećenika, potekli od pravdnika ali i pokajnih grešnika, Psalmi su služili kao molitvenik i pjesmarica mnogim naraštajima vjernika.

Svoju izrazitu ulogu Psalmi duguju tomu što, za razliku od većeg dijela Biblije koji se obraća nama, oni govore umjesto nas i s nama. Psalmi su izvor blagoslova, nade i buđenja, vodič za preispitivanje sebe i razmišljanje o Božjoj veličini, nešto što nam pruža olakšanje kad vapimo iz dubina i budi u nama želju za novom predajom Bogu. Zato ne iznenađuje što mnogi ljudi u Psalmima prepoznaju vlastite emocije i iskustva i usvajaju ih kao svoje molitve. Luther dirljivo govori o njima: “Gdje bi se mogle naći plemenitije riječi kojima bi se izrazila radost nego u psalmima proslavljanja i zahvalnosti? Preko njih možete zaviriti u srca svih svetih kao da promatrate neki krasan vrt ili gledate u nebo. ... Ili gdje bi se mogle naći dublje, skrušenije, žalosnije riječi kojima bi se izrazila tuga nego u psalmima tužaljka? U njima pronicete u srca svih svetih kao da promatrate smrt ili gledate u pakao, tako su mračni i sumorni prizori koje za sobom ostavljaju nestalne sjenke Božjega gnjeva. ... Zbog svega toga može se lako razumjeti zašto su Psalmi omiljena knjiga svih svetih. Jer svaki čovjek u svakoj prilici u njoj može naći psalme koji odgovaraju njegovim potrebama koje smatra tako prikladnim za sebe, kao da se tu i nalaze samo radi njega. Ni u jednoj drugoj knjizi ne mogu se naći riječi koje bi im bile ravne ili ih nadmašile.” (*Martin Luther: Selections From His Writings*, New York: Anchor Books, 1962., str. 39,40)

Da bismo iskusili snagu Psalama koja može preobraziti život, pozvani smo da ih pjevamo i izgovaramo u svojim molitvama kao što su to činili brojni naraštaji vjernika koji su kroz psalme upućivali svoje zahvaljivanje, molbe, ispovijesti, jadikovke i izražavali zahvalnost velikom Bogu milosti i pravde.

Trebamo li, dakle, proučavati Psalme? Kao i ostatak Svetoga pisma, Psalmi su napisani u posebnom povijesnom, teološkom i književnom kontekstu. Proučavanje Psalama treba njihov jedinstveni svijet približiti

suvremenom čitatelju. Moramo istaknuti i činjenicu da su Psalmi, osim što iznose molitve Božjeg naroda, pa čak i molitve koje je Isus izgovarao kao utjelovljeni Bog, također i molitve o Isusu. Oni su Božje otkrivenje čovječanstvu. Druga je zadaća proučavanja Psalama, prema tomu, da iz njih saznamo što je sve Bog učinio, što još uvijek čini i što će učiniti za ovaj svijet preko Isusa Krista.

Premda Psalmi sadrže zbirku od 150 pjesama, ta zbirka nipošto nije tako nasumična kao što se to možda čini. Psalmi svjedoče o duhovnom putovanju koje iznosi zajedničko iskustvo brojne Božje djece. To putovanje počinje vjerom koja je čvrsto zasnovana i utvrđena na Božjoj vladavini u okviru koje se dobro nagrađuje, a zlo kažnjava. Međutim, kako budemo napredovali u proučavanju, vidjet ćemo što se događa kada dobro uređeni svijet vjere biva izazvan i ugrožen od strane zla. Tada se nameću pitanja: Vlada li Bog još uvijek? Kako vjernici mogu pjevati pjesmu Jahvinu u tuđoj zemlji?

Naša je želja i molitva da nas Psalmi osnaže na našem životnom putovanju i da se preko njih svakodnevno sastajemo s Bogom srcem k srcu, sve do dana kada ćemo ugledati Isusa Krista licem k licu.

Dragoslava Santrač, s doktoratom iz Starog zavjeta, glavna je urednica “Enciklopedije adventista sedmoga dana” pri sjedištu Generalne konferencije naše Crkve. Ona je autorica knjige koja se bavi Psalmima 76—150 u okviru “Međunarodnog biblijskog komentara adventista sedmoga dana” (*Seventh-day Adventist International Bible Commentary*).

Kako čitati Psalme

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekst: Luka 24,44.

Knjiga Psalama, također poznata kao Psaltir, vrhunac je hebrejske poezije. Kao nadahnjujuća i nadahnuta zbirka pjesama, Psalmi izražavaju raznolike osjećaje i borbe vjernika obuhvaćajući razdoblje od ujedinjenog izraelskog kraljevstva (10. st. pr. Kr.) do 5. st. pr. Kr., nakon izgnanstva. Psalmi obuhvaćaju mnoštvo žanrova: pjesme zahvalnosti, hvale, priznanja, molitve za izbavljenje, hvalospjeve za zaštitu, razmišljanja o Stvoriteljevim djelima itd. Dok budemo proučavali Psalme u ovom tromjesečju, razmišljat ćemo o ovoj bogatoj raznolikosti.

Teme: U uvodu u pouku za ovo tromjesečje osvrnut ćemo se na sljedeće teme:

1. Povijesna pozadina Psalama
2. Različiti žanrovi ili vrste pjesama
3. Biblijske smjernice za bogoslužje

Osim toga, proširit ćemo svoje proučavanje Psalama i sljedećim temama: a) struktura Psalama; b) različita pjesnička sredstva kojima su pisci Psalama izražavali svoje osjećaje; c) glavna podjela knjiga unutar Psalama.

DRUGI DIO: Komentar

Bogata “crkvena pjesmarica”

Psalmi su zbirka pjesama uređena tijekom 5. st. pr. Kr.; ovu su zbirku najvjerojatnije sastavili Ezra i njegovi suradnici književnici.

Knjiga je podijeljena na pet manjih dijelova, što pokazuje namjeru urednika da organiziraju pjesme prema temama kronološki i povijesno (vidi tablicu u nastavku).

Knjiga	Poglavlja /Psalmi	Teme	Sadržaj
I.	1—41	Sukob između Davida i Šaula	Tužaljke: u većini psalama u ovom dijelu spominju se neprijatelji psalmista, koji su imenovani kao “moji neprijatelji”. Istaknuti psalmi u ovoj zbirci: 1; 2; 24.
II.	42—72	Davidova vladavina	U mnogim psalmima u ovom dijelu isto tako se spominje neprijatelj. Istaknuti psalmi: 45; 48; 51; 54—64.
III.	73—89	Asirska kriza u 8. st. pr. Kr.	Zbirke sinova Asafovih i Korahovih. Istaknuti psalam: 78.
IV.	90—106	Teološka evaluacija nakon razorenja Jeruzalema 586. g. pr. Kr.	Zbirka hvalospjeva: 95—100. Ključni psalmi: 90; 103—105.
V.	107—150	Hvala i razmišljanje nakon izgnanstva: nova era	Zbirka Aleluja: 111—117. Hodočasničke pjesme: 120—134. Ključni psalmi: 107; 110; 119.

Danas naša Crkva ima svoju zbirku pjesama za bogoslužje, *Pjesmaricu Kršćanske adventističke crkve*. Pogledate li sadržaj na kraju pjesmarice, vidjet ćete da su pjesme podijeljene po temama. Psaltir ima sličnu organizaciju, premda su pjesme poredane kronološki, a ne tematski.

Bog je zadovoljan kada unaprijed razmišljamo o aktivnostima i sredstvima koja možemo upotrijebiti u obožavanju Njegovog imena. Moramo Mu nastojati ponuditi samo najbolje. Ovo načelo ne vrijedi samo za održavanje našeg bogoslužja, već i za njegovo planiranje i organizaciju. Uprkos suvremenim idejama i popularnim trendovima koji se zalažu za slobodniji stil bogoslužja, Psalmi pokazuju da moramo biti organizirani i uredni u našem obožavanju Boga.

Istodobno red i organizacija nipošto ne isključuju raznovrsnost, pa trebamo nastojati tako održavati naša bogoslužja. Da bismo si pomogli u tom nastojanju, nastaviti ćemo s razmatranjem podjele Psalama kao što je prethodno prikazano. Započet ćemo zapažanjem da svaki od pet dijelova Psalama završava doksoloskim psalmom, ili izražavanjem hvale: Psalam 41; Psalam 72; Psalam 89; Psalam 106; Psalam 150.

Psalam 1 usredotočuje se na Zakon, a Psalam 2 na mesijansko kraljevstvo, i to su glavne teme Psalama. Neki biblijski tumači smatraju da ova dva psalma čine uvod ove pjesmarice.

Također zapažamo da određeni ključni psalmi (Psalam 2; Psalam 72; Psalam 89) zauzimaju posebna i istaknuta mjesta u knjizi. Mnogi teolozi smatraju da je Psalam 89 središte cijele knjige jer se usredotočuje na prenošenje izraelske nade na Gospodina nakon propasti Davidove kraljevske loze.

Peti dio Psalama, koji obuhvaća pet posljednjih psalama, izražava hvalu. Ovih pet psalama započinju s “Aleluja” ili “Hvalite Jahvu” kao naslovom i završavaju istim izrazom. Ovi posljednji psalmi puni su žarkog izražavanja hvale: proslavljanja Boga kao čina obožavanja (Psalam 146,1.2; Psalam 147,1.2; Psalam 148,1-5.7.13.14; Psalam 149,3.6; Psalam 150,1-6); pjevanja Jahvi (Psalam 147,7; Psalam 149,1); osjećaja sreće u Jahvi (Psalam 146,5); radovanja Kralju sionskom (Psalam 149,2); i radovanja “u slavi” (Psalam 149,5).

Kakvu divnu prednost imamo što možemo hvaliti Boga pjesmom! Naš raspored pjesama treba pokazati jasnu namjeru da slavimo Boga i uzdižemo Njegovu milost.

Divno sastavljen psaltir

Pomnim proučavanjem Psalama otkrit ćemo njihovu jedinstvenu ljepotu. Pisci Psalama koristili su se mnoštvom literarnih tehnika u stvaranju uzvišene poezije. Među stilskim figurama ističu se poredbe i antropomorfizmi. Poredba je pjesničko sredstvo kojim se dvije različite stvari jasno uspoređuju, i često se upotrebljava riječ *kao* (Psalam 1,3). Antropomorfizam je pripisivanje ljudskih osobina stvari ili biću koje nije čovjek, pogotovo božanstvu (Psalam 18,9-11).

Pisci Psalama često su se koristili pjesničkim sredstvima ili izrazima koji uključuju zamjenu, kao što je metonimija, stilaska figura u kojoj se umjesto riječi koja označava jedan predmet ili pojam upotrebljava druga riječ koja je u vezi s prvim pojmom (Psalam 2,5); sinegdoha, stilaska figura u kojoj dio zamjenjuje cjelinu ili cjelina dio, ili posebno za uopćeno ili uopćeno za posebno (Psalam 44,7); i proklinjanje (Psalam 109,7). Psalmisti su se koristili akrostihom (Psalam 119), pjesničkim oblikom u kojem prva slova početnih riječi svakog stiha, kada se nižu određenim redom, tvore riječ ili izraz. Također zapažamo upotrebu anafore ili ponavljanja jedne riječi ili više njih na početku dvaju ili više stihova u pjesmi (Psalam 136). Osim toga, primjećujemo figure izostavljanja ili potiskivanja, kao što je elipsa, iznenadni skok s jedne teme na drugu (Psalam 21,13); apoziopiza, iznenadan prekid usred rečenice zbog nemogućnosti ili nespremnosti da se nastavi (Psalam 6,4); eroteza, upotreba retoričkog pitanja (koje se koristi samo da bi se stvorio određeni efekt ili iznijela tvrdnja ili poricanje, i nema za cilj dobivanje odgovora — Psalam 106,2).

Sve ove stilske figure i različita druga pjesnička sredstva koja nalazimo u Psalmima pokazuju pjesničku profinjenu i neizmjernu vještinu.

Različite vrste psalama

Opća klasifikacija Psalama obrađena je u odsjeku od utorka. Slijedi detaljnije grupiranje melodija Psalama, iako je sasvim moguće pronaći druge prihvatljive podjele:

1. Hvalospjevi

• opći hvalospjevi: 8, 29, 33, 100, 103, 104, 111, 113, 114, 117, 135, 136, 145—150.

• povijesni hvalospjevi: 78, 105.

• sionski hvalospjevi: 46, 48, 76, 87, 122.

• kraljevski hvalospjevi: 47, 93, 96—99.

2. Tužaljke

• osobne tužaljke: 3, 5, 6, 7, 12, 13, 17, 22, 25, 26, 28, 31, 35, 36, 38, 39, 43, 51, 54, 55—57, 59, 61, 63, 64, 69—71, 77, 86, 88, 102, 109, 120, 130, 140—143.

• kolektivne tužaljke: 44, 60, 74, 79, 80, 82, 83, 85, 90, 94, 106, 108, 123, 126, 137.

3. Različiti oblici

• kraljevski psalmi: 2, 18, 20, 21, 45, 72, 89, 101, 110, 132, 144.

• osobna zahvalnost: 9, 10, 30, 32, 34, 40, 41, 92, 107, 116, 138.

• kolektivna zahvalnost: 65—68, 118, 124.

• osobni psalmi povjerenja: 4, 11, 16, 23, 27, 62, 84, 91, 121, 131.

• kolektivni psalmi povjerenja: 115, 125, 129, 133.

• liturgije: 15, 24, 134.

• proročke opomene: 14, 50, 52, 53, 58, 75, 81, 95.

• poučni psalmi: 1, 19, 37, 49, 73, 112, 119, 127, 128, 139.

Ova lista pokazuje da su Psalmi sastavljeni od osobnih kao i kolektivnih pjesama. Današnja zapadna kultura stavlja naglasak na individualno. Hebrejski um, međutim, bio je usredotočen na osjećaj zajedništva, što mi kao kršćani ne smijemo izgubiti iz vida, pogotovo u svjetlu činjenice da smo kao Crkva svjetska zajednica s misijom koju trebamo obavljati širom svijeta.

Konačno, Psalmi su namijenjeni za različite životne prigode: pjesme za zajedničko i osobno bogoslužje, duhovne pjesme za uzdizanje kralja, hodočasničke pjesme do svetog grada i pjesme za liturgijske trenutke. Za biblijske pisce obožavanje nije aktivnost odvojena samo za hram. Obožavanje je način života.

“Zbirke” u Psalmima

Pouka za ovaj tjedan upućuje na zbirke pjesama za posebne prigode, kao što su “Hodočasnička pjesma” (Psalmi 120—134) i “Egipatski halel” (Psalmi 113—118). Godine proučavanja otkrile su brojne veze između različitih psalama. Takvu povezanost nalazimo u Psalmima 15—24 (vidi W. Brown, “‘Here Comes the Sun!’ The Metaphorical Theology of Psalms 15—24,” in *The Composition of the Book of Psalms*, Leuven, 2010., str. 260) Ovaj skup može se opisati sljedećom hijastičnom strukturom:

A Psalam 15 (slavljenje na ulazu u hram)

B Psalam 16 (pjesma povjerenja)

C Psalam 17 (molitva za pomoć)

D Psalam 18 (kraljevska pjesma)

E Psalam 19 (objava: stvaranje i Zakon)

D' Psalam 20,21 (kraljevska pjesma)

C' Psalam 22 (molitva za pomoć)

B' Psalam 23 (pjesma povjerenja)

A' Psalam 24 (liturgija koja se održava na ulazu u hram)

Hijazam je produženi paralelizam (vidi odsjek od utorka u vezi sa sažetim objašnjenjem paralelizma). Po analogiji, hijazam je sličan odrazu nečijeg lica ili slike u ogledalu, dok je drugi dio (odnosno odraz) ponavljanje misli iz prvog dijela (originalne slike), ali obrnutim redoslijedom. Središte hijazma obično ističe glavnu misao paralelizma. U hijastičnoj strukturi koju čine Psalmi 15-24 uzdiže se objava Boga preko Njegovog stvaranja i Njegove Riječi. Ova hijastična struktura okružena je dvama psalmima povezanim sa Svetištem, od kojih svaki počinje sličnim pitanjem (Psalam 15,1; usporedi Psalam 24,3).

Ovaj hijazam pokazuje da su sastavljači Psalama pomno radili na njegovoj organizaciji i izlaganju. Jasno, Duh Sveti je nadahnuo ovaj raspored.

TREĆI DIO: Primjena

U Psalmima nalazimo široku lepezu osjećaja koji pokazuju veliki raspon ljudskog iskustva, od uzvišenog štovanja do duboke tuge. Iako pisani prije više od 25 stoljeća, Psalmi nadilaze vrijeme u kojem su napisani i ostaju u velikoj mjeri poučni za nas danas. Ovog tromjesečja ohrabrite članove razreda da se mole riječima ovih pjesama čineći ih svojim vlastitim molitvama.

Nauči nas moliti

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekst: Luka 11,1.

Ovog ćemo tjedna razmišljati o očaju koji je psalmist izrazio u vrijeme nevolje. Tijekom proučavanja razmotrit ćemo četiri psalma koji nas mogu poučiti kako da se molimo usred svakidašnjih borbi: Psalam 44; 22; 13; 60.

DRUGI DIO: Komentar

Psalam 44

Iskrenost i izravnost psalmista u svojim molbama Jahvi mogu nas zadiviti ili čak zaprepastiti. Mi uglavnom zaziremo od takve hrabrosti kada se obraćamo Stvoritelju.

Nije tako sa sinovima Korahovim. Pogledajmo neke pouke koje možemo naučiti iz njihove hrabre molitve u Psalmu 44:

1. Sinovi Korahovi uzdaju se u Boga (Psalam 44,5-9) bez obzira na poniženja s kojima se suočavaju, jer se sjećaju kakva je djela Jahve učinio za njih (Psalam 44,2-4). U njihovoj tužaljki ne vladaju osjećaji gnjeva i optuživanje Boga. Umjesto toga, njihova molitva temelji se na istinskoj vjeri u Njegovu snagu i milost.

2. Oni tvrde da ih je Jahve prepustio na milost i nemilost njihovim neprijateljima (Psalam 44,10-17). Možemo li mi izraziti isti osjećaj prema svojem Stvoritelju a da ne izgubimo vjeru?

3. Sinovi Korahovi potvrđuju da nisu zaboravili Boga (Psalam 44,18). Vjerni su i priznaju da ne mogu prevariti Jahvu (Psalam 44,18-23).

4. Pjesma završava snažnim vapajima Bogu da se zauzme za njih: “ustani”, “probudi se”, “izbavi” (Psalam 44,24-27). Prema tomu, upućuju snažnu molitvu za izbavljenje.

Na kraju psalma nema jasnog odgovora od Jahve. Njegova šutnja pokazuje da mnogo puta s ove strane vječnosti možda nećemo dobiti odgovor s Neba kakav želimo. Međutim, ne smijemo dopustiti da nas očaj preplavi ili slomi našu vjeru.

Psalam 22

Ovaj je psalam napisan na isti način kao i Psalam 44, premda bi trebalo zapaziti da se u Psalmu 22 iznosi osobna molba. Autor je ovog psalma kralj David. Prema raspravama u vezi s povijesnom pozadinom psalma, vjerujemo da je bio napisan kada je Šaul progonio Davida ili u vrijeme Davidove nevolje kada se pobunio njegov sin Abšalom.

Bez obzira na povijesno podrijetlo psalma, nema sumnje da je on mesijanski. Novi zavjet nekoliko puta citira iz njega u kontekstu Isusovog stradanja za vrijeme suđenja, mučenja i raspeća: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?" (Marko 15,34; Matej 27,46) izravan je navod Psalma 22,2. Psalam 22,8 primjenjuje se na Isusa na križu i na one koji Mu se rugaju (Marko 15,29; Matej 27,39.40). "Probodoše mi ruke i noge" (Psalam 22,17) izravna je aluzija na Isusa kada je bio prikovan na križ, iako ovaj redak nije naveden u evanđeljima. Marko 15,24 i Matej 27,35 upućuju na Psalam 22,19.

Psalam 22,13-16 također se nedvojbeno može primijeniti na Isusovo iskustvo. Psalam 22,18 opisuje stanje našeg Spasitelja na križu: "Sve kosti svoje prebrojiti mogu, a oni me gledaju i zure na me."

U kontekstu proučavanja pouke za ovaj tjedan, utješno je znati da se ovaj isti Stvoritelj, kada je bio u našem ljudskom tijelu, suočio s patnjom koja daleko premašuje svaku muku ili kušnju s kojima ćemo se mi ikada suočiti u svojem životu. Naš Gospodin se zasigurno sjetio ovog psalma onog kobnog petka kada je umirao i molio se sa suzama u očima. Mi također možemo izgovoriti ove riječi u svojoj žalosti.

Nadahnjujuće je znati da je sam Isus jadikovao usred patnje i iskazivao bol svojem nebeskom Ocu. U takvom izražavanju potpune iskrenosti nema grijeha. Isus je čak zatražio u Getsemanskom vrtu: "Oče moj! Ako je moguće, neka me mimoide ovaj kalež!", podsjećajući nas da iskreno izražavanje osjećaja i slabosti u molitvi nikada nije uvreda za Božje uši. Nakon što je Isus izlio osjećaje svojeg srca Ocu, završio je molitvu savršenom pokornošću Očevoj volji: "Ali neka ne bude moja, nego tvoja volja!" (Matej 26,39)

Slično tomu, Psalam 22 izražava isto savršeno povjerenje i pokornost Očevoj volji. Poput mnogih psalama, ovaj psalam završava riječima izbjavljenja (Psalam 22,21-23) i hvalom (Psalam 22,24-27). Završava proslavom Gospodnjih djela milosti (Psalam 22,28-37) protežući se, kad je emocionalna širina u pitanju, od najdublje boli i patnje do najveće radosti i blagoslova. Slično tomu, i naše molitve trebaju težiti tako veličanstvenim visinama.

Psalam 13

Pisci Psalama navode dva pitanja kojima izražavaju očaj usred patnji i nevolja. Jedno pitanje glasi “Zašto?” (hebr. *lamah*). “Zašto?” se koristi kada sugovornik želi shvatiti Božja djela u teškim prilikama, kao u sljedećim primjerima: 1. Kada se čini da Jahve ništa ne čini za spasenje svojeg sljedbenika (Psalam 10,2; Psalam 44,25); 2. Kada se čini da je Bog napustio patnika (Psalam 22,2; Psalam 42,10; Psalam 44,25); 3. Kada se čini da ga je Jahve odbacio (Psalam 42,4; Psalam 74,1; Psalam 88,15). Ovo se pitanje postavlja kada pokušavamo shvatiti razlog Božjeg djelovanja (ili nedjelovanja).

Drugo pitanje koje psalmist postavlja jest “Dokle?” (Psalam 13,2,3; Psalam 35,17; Psalam 74,10; Psalam 79,5; Psalam 80,5; Psalam 89,47; Psalam 90,13; Psalam 94,3). “Dokle?” se potpuno razlikuje od pitanja “Zašto?” po svojoj namjeri. “Dokle?” ne dovodi u pitanje Božje postupke usred nečije patnje. “Dokle?” priznaje da Jahve uvijek svime upravlja. Zatim, ovo pitanje ne upućuje molbu Bogu da izvrši osvetu nad izvorom nečije boli i tuge. Ovaj upitni oblik jednostavno iznosi želju za saznanjem koliko će još Bog zahtijevati od vjernika da čeka. Štoviše, “Dokle?” zahtijeva od Jahve da djeluje. Ovo pitanje također utjelovljuje osjećaj duhovnog umora koji podnosimo suočeni s patnjom i čežnjom da se ona okonča. Zajedno s psalmistom možemo pitati Gospodina u molitvama: “Dokle?” Slično tomu, možemo Mu iznijeti molbu da se umiješa i pokaže milost. Takva molitva može se nazvati “žalбом vjere”.

Nakon svoje bolne žalbe, David prelazi na molbu. Ovaj prijelaz oblikuje za nas važno načelo u našim osobnim molitvama: ne trebamo se zadržavati na svojem žaljenju. Naprotiv, trebamo krenuti naprijed u vjeri: “Pogledaj, usliši, Jahve, Bože moj! Prosvijetli mi oči.” (Psalam 13,4) Ono što nam je doista mnogo puta potrebno jest sigurnost da je Stvoritelj s nama.

Kao i Psalam 22, ovaj također završava riječima povjerenja (Psalam 13,6.). Međutim, ove riječi su više od jednostavne izjave vjere. U svojoj patnji psalmist izražava radost i sigurnost (Psalam 13,6). Njegovi problemi i dalje postoje, ali vjeruje da će biti riješeni i oslanja se na Božju providnost. Takvo povjerenje i vjera služe kao uzor: mi se također moramo oslanjati na Boga, vjerovati u Njegovu silu i držati se Njegovih obećanja. Psalmist se koristi trima glagolima u posljednjoj rečenici: “uzdati se”, “radovati se” i “pjevati”. Kako se možemo radovati kada smo u nevolji? Isto tako, kako možemo pjevati? Možemo kada se “uzdamo” u “milosrđe tvoje; klicat će srce moje, kada mi pomogneš” (Psalam 13,5,6 — Šarić).

Psalam 60

Naslov Psalma 60 otkriva povijesni kontekst u kojem je napisan. pisci Psalama obično ne iznose pojedinosti o okolnostima. Međutim, time što je okolnost navedena, dobili smo koristan materijal za razumijevanje podrijetla ove pjesme.

Psalam 60 povezan je s događajima iz 2. Samuelove 8,1-14. U to vrijeme David je postao kralj cijelog Izraela (2. Samuelova 5,1-5), utvrdio je Jeruzalem kao glavni grad svojeg kraljevstva (2. Samuelova 5,6-10). Prorok Natan donio je Savez od Boga novom kralju (2. Samuelova 7). David je bio spreman primiti ispunjenje obećanja koja je Bog dao Abrahamu: da će njegovi potomci baštiniti zemlju "ovu od Rijeke u Egiptu, do Velike rijeke, rijeke Eufrata" (Postanak 15,18). Nakon Davidovih prvih pobjeda koje je kao izraelski kralj izvojevao nad Filistejcima (2. Samuelova 5,17-25; 2. Samuelova 8,1.2) i Moapcima (2. Samuelova 8,2), suočio se s još jednom vojnom prijetnjom od strane Aramejaca. David se borio protiv Hadadezera, sopskoga kralja. Iz tog sukoba vratio se kao pobjednik, nakon što je pobio osamnaest tisuća Aramejaca u Slanoj dolini. Također "postavi upravitelje u Edomu, i svi Edomci postadoše podanici Davidovi. I kuda je god David išao, Jahve mu davaše pobjedu." (2. Samuelova 8,14)

Psalmi nisu filozofska razmišljanja ljudi o nekakvom dalekom božanstvu. Pjesme su oblikovali stvarni problemi s kojima su se suočavali u svakidašnjem životu (usporedi 2. Samuelova 8, kada se u Psalmu 60,8 spominju Moapci, Edomci i Filistejci). David je napisao Psalam 60 u teškim trenucima kada se Izrael borio protiv moćnih neprijatelja. Usprkos strašnom protivljenju (Psalam 60,3-5), David je pjevao s vjerom: "Al' si i stijeg dao vjernicima svojim da umaknu luku dušmanskom." (Psalam 60,6)

Psalam 60 uvjerava nas da je Bog sa svojim narodom (Psalam 60,8-10). Zato David traži Božju prisutnost u najtežim trenucima (Psalam 60,11-13). Na ovaj način psalam ne završava u pesimističnom duhu baveći se mračnim putom koji slijedi, već snažnim povjerenjem u Boga da će uspjeti: "S pomoću Božjom hrabro ćemo se boriti, a on će zgaziti naše dušmane." (Psalam 60,14) Kada se suočimo s velikim izazovima i neprijateljstvom, najbolje im se možemo suprotstaviti molitvom. Zatim moramo ustati s koljena, ispunjeni povjerenjem u Boga da će nas osposobiti da učinimo velika djela za Njega.

TREĆI DIO: Primjena

Ova četiri psalma — 44, 22, 13 i 60 — uče nas kako da se molimo u trenucima patnje. U tim teškim trenucima Gospodinu trebamo iskreno iznijeti u molitvi svoje nevolje, neuspjehe i obeshrabrenja. Sa sigurnošću možemo iznijeti žalbe i tuge pred svojeg Stvoritelja pokazujući vjeru i povjerenje da je čuo naše molitve.

Pozovite članove razreda da izraze svoju žalost Bogu. Zamolite ih da s ostalima podijele nove misli o molitvi koje su naučili iz pouke. Ako je moguće, izaberite dragovoljca koji će u duhu psalmista iznijeti iskustvo o svojem molitvenom životu koje je ojačalo i produbilo njegovu vjeru. Ne zaboravite, Psalmi nisu samo zbirka prelijepih pjesama, već poziv da činimo Božju volju!

Bog kraljuje

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekst: Psalam 93,1.

Središte proučavanja: Psalam 8; Psalam 100; Psalam 97; Psalam 75,2-11; Psalam 105,7-10; Galaćanima 3,26-29; Psalam 25,10.

Uvod: Ovog ćemo tjedna istraživati pet podvrsta Božje vladavine u Psalmima. Vidjet ćemo sljedeće: 1. Osnova Božje sveopće vladavine temelji se na stvaranju. Bog je Stvoritelj Neba i Zemlje (Postanak 1,1) i ljudskog roda (Postanak 1,26). 2. Na osnovi ove biblijske istine brojni psalmisti objavljuju da je Jahve vladar cijelog svijeta i svih naroda. 3. Sveopća Božja vlast neodvojivo je utkana u Njegovo djelo kao Suca. 4. Kao Sudac, Bog se zauzima za svoj narod zbog svojeg Saveza koji je učinio s njim. 5. On je vjeran propisima ovog sporazuma zato što je Zakon Saveza temelj Njegovog kraljevstva. Kao što ćemo vidjeti, ovih pet tema blisko su povezane.

DRUGI DIO: Komentar

Bog kao Stvoritelj

Psalam 8 može se podijeliti na dvije glavne misli: Bog je Stvoritelj (Psalam 8,3-5) i ljudska bića su vrhunsko dostignuće Njegovog djela stvaranja (Psalam 8,6-9). Ove su misli omeđene na početku i na kraju psalma istim retkom, što je poznato kao *inclusio*: “Jahve, Gospode naš, divno je ime tvoje po svoj zemlji!” (Psalam 8,2.10)

Ne smijemo previdjeti važnost stvaranja u nauku Pisma. Izaija se koristi argumentom o Bogu kao Stvoritelju da bi poništio punovažnost vjerovanja u idole (Izaija 40,12-31). Slično tomu, psalmist na isti način priznaje Jahvu kao vladara Neba i odbacuje idolopoklonstvo (Psalam 115,1-8; Psalam 95,3-5.7; Psalam 96,5). Temelj Božjeg kraljevstva je stvaranje. Taj temelj treba biti razlog zašto Mu se klanjamo (Psalam 100,3-5). Stvaranje je također razlog postojanja subote (Postanak 2,1-3; Izlazak 20,8-11), a sedmi dan podsjeća nas na Božju silu. S tom spoznajom bolje shvaćamo zašto vijest u Otkrivenju 14,7 glasi: “Poklonite se Stvoritelju neba i zemlje, mora i izvora voda!” Propovijedanje ove vijesti sada je važnije nego ikad, sada kada je neprijatelj stvorio razmjerno noviju teoriju o nastanku života: evoluciju.

Bog kao Kralj

Bog je stvorio svemir: prema tomu, on pripada Njemu. On je, dakle, Kralj. "Jahve kraljuje. ... Čvrsto je prijestolje tvoje od iskona, ti si od vječnosti!" (Psalam 93,1.2)

Psalam 97 sažeto iznosi poruku o Božjoj vladavini:

1. Bog vlada (Psalam 97,1). Mnogi psalmi uzdižu Boga kao Kralja (Psalam 47; Psalam 93; Psalam 95-99).

2. Dramatični elementi kao što su oblaci, tmina, oganj, munje, zemlja, planine i nebesa okružuju Boga (Psalam 97,2-6). Ove meteorološke i geološke veličanstvene pojave prikazuju veličinu Kralja nad kraljevima koji pobuđuje naše divljenje i poštovanje.

3. Sramota idolopoklonstva suprotstavlja se ljepoti obožavanja Boga (Psalam 97,7).

4. Božja djeca hvale Boga i raduju se pravednim sudovima Njegove vladavine (Psalam 97,8.9).

5. Ljubav prema Bogu nadahnjuje vjernike da "mrze na zlo" (Psalam 97,10). Jahve čuva i izbavlja svoj narod iz ruke zlih. Ovo su dovoljni razlozi da se veselimo i damo Mu hvalu (Psalam 97,11.12).

Bog kao Kralj izvor je mira i povjerenja Njegove djece. "Ti kralj si moćni koji ljubiš što je pravo, pravednost ti si utvrdio, pravo i pravednost vršiš u Jakovu." (Psalam 99,4) Budući da je Bog Kralj cijele Zemlje, trebamo se veseliti i "pjevati Bogu" (Psalam 47,8; vidi također retke 2-7).

Bog kao Sudac

Jahve je Sudac zato što je Kralj. U starom Izraelu vladar je izricao presudu na suđenjima i u sudskim sporovima (vidi David, 2. Samuelova 14,1-23; Salomon, 1. o kraljevima 3,16-28). Prema tomu, pojam kralja-suca bio je poznat narodu onog vremena. Kada su slušali kako pisci psalama pjevaju o Bogu kao Sucu, odmah su razumjeli tu misao.

Psalam 75 govori da će Bog naš Sudac "suditi ... po pravu" (Psalam 75,3). Mi se, dakle, ne trebamo plašiti Njegove uloge kao Suca ako nismo na strani zla. "Jer dolazi, jer dolazi suditi zemlji. Suditi će svijetu u pravdi i narodima u istini svojoj." (Psalam 96,13)

Svrha je Božjeg suda da "ponizi" jedne (bezbožnike, Psalam 75,5.6.8) i da uzvisi druge (vjerne, Psalam 75,2.3; Psalam 75,8). Isto načelo vlada na istražnom sudu u Danielu 7: Bog kažnjava mali rog (Daniel 7,26) i brani svoj narod (Daniel 7,22).

Vjerni slave Božji sud (Psalam 75,10) ne zato što se raduju uništenju bezakonika, već zato što je Bog vjeran svojim obećanjima i izbavlja nevine (vidi Otkrivenje 19,2). Na kraju Psalma 75 nalazimo sljedeću misao o božanskoj vjernosti i oslobođenju: "Rogove ću polomiti bezbožniku, a pravednik će podići glavu." (Psalam 75,11)

Bog Saveza

Na starom Bliskom istoku savez je bio sporazum između moćnog kralja i njegovog vazala. Ovaj sporazum uključivao je ono što se zahtijevalo od vazala da bi ostao pod zaštitom svojega gospodara. Stari zavjet usvojio je tu sekularnu sliku i primijenio je na odnos između nebeskog Kralja i Njegovih sljedbenika. “U starom bliskoistočnom ugovoru Veliki kralj davao je dva obećanja vazalu: prvo, napao bi vazala ako bi se ovaj pobunio protiv njega; i drugo, jamčio bi obranu svakog odanog vazala nad kojim je bio postavljen.” (Tremper Longman III i Raymond B. Dillard, *An Introduction to the Old Testament*, Grand Rapids: Zondervan, 2006., str. 260) Ovakvo razumijevanje rađa povjerenje u vjerniku jer se može osloniti na sigurnu Božju zaštitu.

U skladu s ovakvim razumijevanjem, Jahve je u Psalmima opisan kao ratnik. Psalm 7 sadrži molitvu uoči bitke u kojoj psalmist moli Boga da obrani svoj narod (Psalam 7,2.3). Psalmist se također poziva na Božju zaštitu i traži uništenje Božjih neprijatelja (Psalam 7,5-10). Bog je psalmistova obrana (Psalam 7,11), prikazan kao njegova tvrđava ili štiti. Bog, božanski Ratnik, prikazan je kako nosi mač, luk i strijele: “smrtonosno oružje” (Psalam 7,13.14). On je pripremio zamku za svoje neprijatelje (Psalam 7,16).

Bog Zakona

Budući da je Bog pravedni Vladar, “uvijek se sjeća svoga Saveza, riječi koju daje tisući naraštaja” (Psalam 105,8). Osnova Saveza je Božji zakon. Prema tomu, nije slučajno da su jedna od glavnih tema u Psalmima Božje zapovijedi (vidi Psalm 1). Najduži psalam i poglavlje u Bibliji, Psalm 119, usmjeren je potpuno na Zakon.

Psalmistovo razumijevanje Božjeg zakona razlikuje se od uobičajenog mišljenja koje danas prevladava u mnogim krugovima, prema kojem je božanski Zakon skup krutih propisa koje netko mora strogo držati ili će doživjeti strašnu kaznu kao posljedicu kršenja jednog od njegovih propisa. Pjevajući o Zakonu, David kaže da Gospodnje Svjedočanstvo obraća dušu i nevješte čini mudrima; Zakon veseli srce i prosvjetljuje oči (Psalam 19,8-11). Koliko nas može reći isto za propise i zakone svoje zemlje? U zavjetnom odnosu zapovijedi su smjernice koje prosvjetljuju naše razumijevanje i osposobljavaju nas da uživamo u dubokom odnosu sa svojim Stvoriteljem, Kraljem i Suceom.

Pojam Zakona više obuhvaća značenje “poučavanja” nego “uredbi”. To je razlog zašto Psalmi prikazuju Božje uredbe kao dragocjeno blago koje je “dragocjenije od zlata, od zlata čistoga, slađi od meda, meda samotoka” (Psalam 19,11). Biti pod Božjim Savezom znači uživati u bliskoj zajednici s Bogom.

TREĆI DIO: Primjena

Zapanjujuće je kada shvatimo u kojoj je mjeri pet teoloških tema o kojima smo proučavali ovoga tjedna povezano. Ovaj tematski niz počinje tvrdnjom da je Bog Stvoritelj i počiva na njoj. Nijekati ovu osnovnu istinu znači odbaciti Božje pravo kao Vladara svijeta i Suca svakog ljudskog bića. Prema tomu, da Bog nije Sudac svih, svatko bi mogao činiti ono što misli da je najbolje. Ne bi postojao vječni Zakon kojemu treba biti poslušan. Ne bi bilo pouzdanog mjerila istine. Tužno je reći da smo svakog dana preplavljeni filozofijom. Čak i neki kršćani padaju kao plijen pred njezinom pogubnom sofisticiranošću. Zato je ovoj tjedna pouka vrlo važna za naše obitelji, našu mladež i vjernike crkve.

Priznavanje Gospodina kao našeg Stvoritelja navest će nas da prihvatimo Njegovu vlast u svojem životu i Njegovo pravo da nas vodi i ukori kada je potrebno. Uostalom, On je naš Sudac. Naš Stvoritelj želi biti u zavjetnom odnosu s nama ispunjenom ljubavlju. Biblija obećava da će poslušnost Njemu i hod s Njim biti lijepo i utješno iskustvo.

U ovoj smo se pouci površno osvrnuli i nismo dublje istražili njegovanje zahvaljivanja i radosti. Zamolite nekoga da naglas pročita sljedeće retke. Ili zamolite članove razreda da pročitaju psalam uglas. Ohrabrite svoje učenike da teže istom duhovnom životu psalmista:

“Dodite, kličimo Jahvi, uzvikujmo Hridi, Spasitelju svome! Pred lice mu stupimo s hvalama, kličimo mu u pjesmama! Jer velik je Jahve, Bog naš, Kralj veliki nad svim bogovima.” (Psalam 95,1-3)

Molitve koje upućujemo našem Kralju i Sucu trebamo više ispuniti hvalom, a ne zahtjevima i žalbama. Također ćemo naš svakidašnji teret lakše nositi i naš duhovni život bit će radosniji kada smo u zavjetnom odnosu s nebeskim Bogom.

Bog čuje i izbavlja

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekst: Psalam 34,18.

Psalmi su knjiga molitve. Bez obzira na temu — bio to hvalospjev, tužaljka, mesijanska nada, Božje kraljevstvo ili povijest otkupljenja — pisci Psalama pokazuju snažno povjerenje u Boga. Bez obzira na njihove potrebe ili okolnosti, oni vjeruju da će Stvoritelj prebivati među njima.

Prošlog smo tjedna razmišljali o Božjoj vrhovnoj vlasti i kako je kao božanski Vladar opisan u Psalmima: kao naš Stvoritelj, Kralj i Sudac. Ovi opisi i simboli vjere koji proizlaze iz njih, nadahnjuju psalmiste povjerenjem da će Bog izbaviti svoju djecu iz svih teških okolnosti. Razmišljajmo o ovom divnom obećanju. Pripremite se da s članovima svojeg razreda podijelite oduševljenje koje ova nada budi.

DRUGI DIO: Komentar

Bog čuje

Psalmist neprekidno moli Jahvu da ga usliša. Nekoliko psalama počinje vapajem Bogu da ga čuje: Psalam 4,2; Psalam 13,4; Psalam 17,1; Psalam 28,2; Psalam 54,4; Psalam 55,3; Psalam 60,7; Psalam 61,2; Psalam 64,2; Psalam 86,1; Psalam 102,2; Psalam 108,7; Psalam 130,3; Psalam 140,7; Psalam 142,67; Psalam 143,1. U tim pjesmama psalmist vapi Bogu srcem ispunjenim boli: “Gospode, Bože nad vojskama, čuj molitvu moju, usliši je, Bože Jakovljevi!” (Psalam 84,8 — Šarić) U svojim molitvama pisci Psalama uporno traže da ih Bog čuje, da budu uslišani (Psalam 30,11; Psalam 38,17; Psalam 39,13; Psalam 66,17; Psalam 69,14.17.18; Psalam 119,145.149). Oni vape vjerujući da ih “Jahve čuje, izbavlja ih iz svih tjeskoba” (Psalam 34,18).

Pisci Psalama katkada potvrđuju da je Bog čuo njihove žalbe i potrebe (Psalam 22,25; Psalam 28,6.7; Psalam 31,23; Psalam 34,5; Psalam 40,2; Psalam 66,20; Psalam 116,1; Psalam 120,1): “Glasom svojim Bogu vapijem, glas mi se Bogu diže i on me čuje.” (Psalam 77,2) Svijest da je Bog odgovorio na molitve u prošlosti jača psalmiste u uvjerenju da će On odgovoriti na njih i sada i u budućnosti. S potpunim povjerenjem u božanski odgovor psalmisti višeput tvrde da će Bog uslišati njihove

molitve (Psalam 4,2; Psalam 6,9,10; Psalam 10,17; Psalam 17,6; Psalam 65,3). Oni nas uvjeravaju da Bog čuje naše molitve ujutro, u podne i uvečer (Psalam 5,4; Psalam 55,18). Iskustvo je pokazalo da će, čak ako ih i obitelj odbaci, Bog čuti njihov plač (Psalam 106,44).

“Čuti”, “slušati” (hebr. *šamah*) ima šire značenje. U kontekstu u kojem je Jahve slušatelj, riječ “čuti” ili “slušati”, također znači “djelovati”. Možemo, dakle, vjerovati da će Bog priteći u pomoć svojem narodu kao odgovor na njihove molitve. Kada su Izraelci bili porobljeni u Egiptu, Jahve “je čuo” (Izlazak 2,24) i izbavio ih. Psalmi nam upućuju poziv da i mi negujemo takvo povjerenje.

Bog se brine

Bog je u Psalmima prikazan kao silni Kralj, spreman da se bori za svoj narod. Istodobno je predstavljen i kao dobri Bog pun ljubavi koji se brine o onima koji vjeruju u Njega. Božja nježna skrb prikazana je različitim slikama. Bog je opisan kao nježni Pastir koji vodi brigu o svojim bespomoćnim ovcama (Psalam 23). Kao njihov Pastir, On im sve pruža (Psalam 23,1): odmor, hranu i vodu (Psalam 23,2), utjehu i vodstvo (Psalam 23,3), svoju prisutnost u dolini smrti (Psalam 23,4), obilje (Psalam 23,5), dobrotu i milost (Psalam 23,6).

Božju brigu psalmist prikazuje slikom ptice koja štiti svoje mlade pod krilima (Psalam 91,1,4). Bog, naš Čuvar, uvijek je svjestan potreba svoje djece (Psalam 121,4). On je Otac koji žali svoju djecu (Psalam 103,13), a također je i Zaštitnik siročadi. Ipak, Božja ljubav i zaštita nadilazi čak i ljudske, roditeljske veze ljubavi: “Ako me otac i mati ostave, Jahve će me primiti.” (Psalam 27,10)

Ovdje zapažamo opis Božje brižnosti prema svakomu od nas. Neka nas takve slike nadahnu da se potpuno oslonimo na Njega i imamo povjerenja u Njegovu brigu u svakom području našeg života.

Bog je naš Zaklon

Biblija je oskudna u upotrebi pridjeva. Da bi nadoknadili ovaj nedostatak, hebrejski pjesnici u velikoj mjeri izražavaju svoje misli poredbama da bi, koristeći se širokom lepezom bogatih metafora iskazali, na primjer, kako Bog štiti svoje sljedbenike u složenom svijetu: “Jer ti si moje sklonište, utvrda čvrsta protiv dušmana.” (Psalam 61,4) Razmotrimo nakratko značenja određenih slika u ovim poredbama:

1. **Sklonište** — (Psalam 61,4; Psalam 143,9) Ova slika ukazuje na sigurno mjesto usred rata, utočište od oluje i žege.

2. **Utvrda (zaklon)** — (Psalam 61,4) Kule su u biblijska vremena imale mnogo snažnije značenje kao zaštita nego danas. U vrijeme rata

ili progonstva ljudi su se krili u kuli, kao u Gedeonovom (Suci 8,17) i Abimelekovom slučaju (Suci 9,50-52).

3. **Snaga** — Ovaj izraz ukazuje na čvrstinu kakvu posjeduje naš Oslonac.

4. **Stijena** — Ovaj se izraz u hebrejskom jeziku obično odnosio na veliku stijenu na litici koja je pružala zaštitu od napada. Ostatak Benjaminovog plemena pobjegao je i sakrio se u stijeni u Rimonu (Suci 20,47). Tako su bili pošteđeni uništenja.

5. **Utvrda** — Utvrde su bile male, dobro branjene vojarne. Jošafat je izgradio brojne utvrde u Judi da zaštitio svoje kraljevstvo (2. Ljetopisa 17,12).

6. **Štit** — Ovaj dio opreme bio je vojnikova najveća zaštita na bojnopolju (vidi Psalam 7,11).

7. **Skrovišta** — Skrovišta, simboli sigurnosti, bila su obrambene građevine izgrađene u planinama (Suci 6,2) ili u pustinji (1. Samuelova 23,14.19).

Razmislite na koje se načine ove slike mogu prikazati u suvremenim uvjetima kako bi nam pomogle da shvatimo Božju zaštitu i brigu o nama danas. Gospodin nam sigurno iz dana u dan pruža zaklon usred opasnosti ovoga svijeta.

Bog je naš Branitelj

Bog je naš Branitelj, Zastupnik i Pobjednik. Ova je slika očito preuzeta iz prava (Job 5,4) i prvenstveno se koristila u kontekstu udovica i siročadi. Knjiga o Jobu i Psalmi prikazuju Jahvu kao Branitelja udovica i siročadi (Psalam 68,5; hebr. *dajin*, što znači “sudac”). *Dajin* se koristi u retku: “Jer ti se zauze za moje pravo i parbu moju, ti sjede na prijesto — sudac pravedan.” (Psalam 9,5), ili usporedo sa sudom, kao u Psalmu 76,9, gdje je Bog prikazan kao Branitelj ubogih i potlačenih (Psalam 10,17.18; usporedi Ponovljeni zakon 10,18; Psalam 10,14). Boga slave siromašni (Psalam 74,21). “Jer nije prezreo ni zaboravio muku jadnika, i nije sakrio lice svoje od njega; kad ga je zazvao, on ga je čuo.” (Psalam 22,25). Jahve uvijek brani potlačene (Psalam 72,4; Psalam 103,6; Psalam 146,7).

Bog, naš Izbavitelj

Svi izrazi i metafore koje smo razmotrili opisuju različite aspekte Božje skrbi o svojim sljedbenicima. Stoga se Bog naziva našim Izbaviteljem. U Psalmima se tako naziva četiri puta:

1. Psalam 18,2 (Varaždinska Biblija) naziva Boga Izbaviteljem u kontekstu psalmistovih borbi s neprijateljima. Kao što smo vidjeli, pjesma prikazuje Jahvu kao moćnog Ratnika.

2. Psalam 40,18 govori o oslobođenju od grijeha. David potvrđuje tešku stvarnost: “Jer me okružiše nesreće nebrojene, krivice me moje sustigoše.” (Psalam 40,13)

3. Psalmist poziva svojeg Izbavitelja (Psalam 70,6) kada ga napadaju oni koji mu žele oduzeti život i nauditi mu.

4. U Psalmu 144 psalmist moli svojeg Izbavitelja (Psalam 144,2) da ga izbavi od onih čija usta “laži govore, a desnica krivo priseže” (Psalam 144,8).

Kao što Psalmi pokazuju, Bog nas želi izbaviti od naših grijeha, strepnji i problema s drugim ljudima. Prema tomu, Isus je u punom smislu riječi naš Spasitelj.

Pomoć iz Svetišta

Svrha našeg proučavanja u ovom tjednu nije samo da se divimo pjesničkom umijeću psalmista. Osim zadovoljstva koje nam pružaju takve slike, stilske figure i metafore u Psalmima daju nam duboke uvide u Božje djelo otkupljenja čovječanstva. David kaže: “Iz sveg glasa Jahvi zavapih, i on me usliša sa svete gore svoje.” (Psalam 3,5), i: “Iz svog Hrama zov mi začu.” (Psalam 18,7) Dakle, Božje djelo izbavljenja i Njegova nježna briga počinju Njegovim djelovanjem za nas u nebeskom Svetištu.

Nekoliko ključnih trenutaka u Psalmima uči nas da Jahve pomaže ljudima iz nebeskih dvorova (vidi Psalam 11,5,6; Psalam 20,3; Psalam 33,13,14; Psalam 60,8; Psalam 68,36; Psalam 96,1-13; Psalam 102,21,22). Nakon proučavanja ovih tekstova, zajedno s drugim starozavjetnim tekstovima povezanim sa Svetištem, Elias Brasil de Souza kaže: “Nebesko Svetište je opisano i kao mjesto bogoslužja na kojem nebeska bića obožavaju Gospodina, izvora pomoći, i mjesto pomirenja na kojem se daruje očišćenje i oprost.” (“The Heavenly Sanctuary/Temple Motif in the Hebrew Bible: Function and Relationship to the Earthly Counterparts”, Andrews University Dissertation, 2005., str. 358)

Naš Branitelj i Izbavitelj čuje sa svoje Svete gore i djeluje za nas. Kao adventistički kršćani, kada čujemo izraz “nebesko Svetište”, mi najčešće pomislimo na Dan pomirenja i predadventni sud. Naravno, to je središnja misao u “sadašnjoj istini”. U isto vrijeme trebamo se usredotočiti na Gospodnje djelo opraštanja, obrane, brige i zaštite koje naš Gospodin obavlja iz Svetinje nad svetinjama u nebeskom Svetištu — čak i prije završnog djela Dana pomirenja. Kristovo posredovanje kao Velikog svećenika za nas je najbitnije. Cijelo Nebo uključeno je u otkupljenje nas grešnika.

TREĆI DIO: Primjena

Psalmi su ispunjeni snažnim osjećajima koji se kreću od zanosa do očaja, od složenih do jednostavnih. Međutim, u Psalmima se također nalaze duboke teološke misli. Biblijske istine koje smo proučavali ovoga tjedna, bogate slikama i metaforama, sadrže divna obećanja koja nas mogu tješiti u svakodnevnim borbama. Dok proučavamo pjesničke slike i stilske figure u Psalmima, trebamo upotrijebiti svoju maštu da bolje shvatimo istine sadržane u ovim dubokim slikama satkanim od riječi.

Ovog smo tjedna trebali shvatiti da je Bog naš Branitelj i Izbavitelj. On čuje naše molitve i molbe. On se brine o nama. "Gospodin motri s nebesa i gleda sve sinove čovječje." (Psalam 33,13) Sa suosjećajnim i nježnim srcem, Bog ispituje nas i naše obitelji; iz nebeskog Svetišta On promatra naša djela s beskrajnom ljubavlju i pravednošću.

Pjevanje pjesme Jahvine u tuđinskoj zemlji

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekst: Psalam 137,4.

Postojanje patnje i zla u našoj sredini u umu mnogih pokreće složena pitanja o Božjem karakteru. Zašto je Bog dopustio postojanje grijeha? Zašto dopušta da nevini stradaju? Zašto nije uništio grijeh i patnju? Zašto zli napreduju? Jesu li nas Božja obećanja dana u Bibliji iznevjerila? Je li Pismo samo divno književno remek-djelo — nadahnjujuće, ali ne i nadahnuto od Boga — za ljude sklone duhovnosti? Ili, još gore, jesu li Biblija i njezina obećanja obmana za pobožne umove ali bez ikakve stvarne vrijednosti zato što Bog, kako sekularni umovi tvrde, ne postoji?

Žalosno je što moramo reći da je ovaj niz pitanja uobičajen među mnogim ljudima u današnje vrijeme. Preispitivanje Božjih postupaka sije sjeme nevjerovanja i sumnje u srcima drugih ljudi, pogotovo među mladima. Kada se takva pitanja nevjerovanja jave u umu vjernika, rezultat je često da ljubav kod mnogih ohladi (Matej 24,12).

Psalmi su više od lijepih pjesama ispjevanih Bogu na slavu. Njihov je cilj da izvrše snažan utjecaj na naše razumijevanje takvih složenih pitanja kao što je postojanje grijeha i patnje. Kada analiziramo knjigu u svjetlu ove izazovne teme, ponovno se čudimo sirovoj iskrenosti psalmista koju su iskazali u svojim molitvama. Njihova nas iskrenost podsjeća da i mi možemo postavljati pitanja Bogu; i mi možemo izraziti svoje sumnje Njemu. Bog će rado saslušati naše brige ako Ga upitamo u vjeri i poniznosti. On će odgovoriti na naša ponizna pitanja i zabrinutost dajući nam svjetlost usred borbi sa sumnjom i strahom.

DRUGI DIO: Komentar

Zašto je Bog dopustio grijeh i patnju?

Iako se Psalmi ne bave izričito ovim pitanjem, Psalmi 74 i 79, koji govore o razorenju Jeruzalema, temelje se na ovim zabrinjavajućim pitanjima. Između ovih dvaju psalama zapažamo neke značajne sličnosti u vezi s temom grijeha i patnje:

1. Oba psalma govore o uništenju voljenog grada (Psalam 74,3-9; Psalam 79,1-4), što u psalmistu budi žalost i jadikovanje.

2. U oba psalma Asaf želi vidjeti da Jahve sprečava uništenje (Psalam 74,10.11; Psalam 79,5-7). Prema tomu, on pita Jahvu: "Dokle?"

3. Uzrok nesreće u Jeruzalemu grijeh je naroda (Psalam 79,8-10). Samo Psalam 79 spominje ovaj razlog: Božji narod je pao.

4. U oba psalma Asaf ne gubi vjeru u svojega nebeskog Kralja (Psalam 74,12-17) ili povjerenje u "snagu mišice" Njegove (Psalam 79,11).

Kao i Asaf, mi možemo pitati zašto se suočavamo s grijehom, patnjom i smrću. Ovo su općeljudska pitanja koja su radoznali umovi postavljali od početka ljudske povijesti. Odgovor je uvijek isti: grijeh. Grijeh je neobičan uljez u Božjem djelu stvaranja. Od Sotoninog pada na Nebu do našeg palog stanja danas, bezakonje izaziva svu patnju i smrt. Mogli bismo opravdano tvrditi da je Bog dao slobodnu volju svojim stvorenjima i na osnovi toga razmišljati o razvoju grijeha i patnje. Međutim, biblijski pisci se suzdržavaju od takvog pristupa. Pouzdajmo se onda, kao što je učinio Asaf, u silu i mudrost našeg Stvoritelja da će riješiti ovo pitanje na Njegov način i u Njegovo vrijeme.

Zašto Bog dopušta da nevini stradaju?

Pouka na podsjeća da grijeh donosi bolest (Psalam 41,4.5). Imajući ovo na umu, razmotrimo pitanje zašto Bog dopušta da nevini stradaju u svjetlu četiriju psalama: Psalma 6; Psalma 41; Psalma 88; Psalma 102.

Prvo, zapažamo da ova četiri psalma opisuju patnju koju su psalmisti doživjeli zbog bolesti (Psalam 6,4.8.9; Psalam 41,5; Psalam 88,5-11; Psalam 102,5-9.11-13). Drugo, psalmisti mole Jahvu za izlječenje (Psalam 6,3.5; Psalam 41,2.5; Psalam 88,2.3.14.15; Psalam 102,2.3). Oni svoje izlječenje smatraju Božjom zaštitom u nazočnosti njihovih neprijatelja (Psalam 6,9-11; Psalam 41,6-32; Psalam 102,16-20). Konačno, oni uvjerenost tvrde da bi, da su umrli, bili lišeni prilike da slave Božje ime (Psalam 6,6; Psalam 88,11-13).

U ovom trenutku u našoj raščlambi trebamo primijetiti da hebrejski um nije bio zainteresiran za filozofska pitanja o ljudskoj boli i patnji. Oni su se usmjerili na Boga i Njegovu slavu. Psalmisti priznaju da Jahve dopušta njihove žalosti (Psalam 6,2). Oni također priznaju da im samo On može dati zdravlje. Izlječeni od svojih boli, žele svjedočiti o Božjim iscjeljujućim djelima milosti.

Pokazujemo li i mi svojim primjerom isti stav kada smo pogođeni bolešću? Obično se žalimo: "Zašto ja, Gospodine?" Zar ne bi bilo bolje da se u tom teškom trenutku pouzdamo u Boga i čekamo Njegovu zaštitu da bismo mogli svjedočiti o Njegovoj slavi?

Zašto Bog ne okonča našu sadašnju patnju?

Usred patnje mi često pitamo: “Gdje je Bog?” Ovo pitanje često izvire iz nas s mjesta najdubljeg straha i očaja. U takvim trenucima naša težnja kao ljudi nije da moraliziramo ili da se na filozofski način bavimo svojom boli i patnjom. Mi samo želimo odgovore i olakšanje. U svojem očaju mi se često, kao što su činili psalmisti, obraćamo Bogu za pomoć.

Zapazite da čak ako se čini da Stvoritelj nije prisutan, molba psalmista glasi: “Čuj, o Jahve, molitvu moju, vapaje mi poslušaj, na suze se moje ne ogluš!” (Psalam 39,13) Psalmist zna da je Bog prisutan čak i ako nema izvanjskog znaka Njegove prisutnosti. To je vjera! Psalmist ne kaže: “Odustajem! Napuštam svoju vjeru zato što mi Bog ne odgovara. Dakle, On sigurno ne postoji.” Umjesto toga, psalmist ima povjerenje u Boga i čeka na Njegovu pomoć u pravom trenutku. “Vjeruj Bogu i čekaj ga strpljivo.” (Psalam 37,7 — Suvremeni hrvatski prijevod) Ako Bog štiti, vrijeme je da i mi također štitimo i čekamo. Pitanje ne treba glasiti: “Gdje je Bog?” Bog je tu i On se brine o nama. Trebamo pitati: “Hoćemo li mi čekati s vjerom na Njegovu pomoć?”

Jesu li nas Njegova obećanja u Pismu iznevjerila?

Psalam 77 dobro izražava osjećaje sumnje i obeshrabrenja koji nas često pritišću u trenucima nevolje:

“Hoće li Gospodin odbaciti zauvijek i hoće li ikad još biti milostiv? Je li njegova dobrotu minula zauvijek, njegovo obećanje propalo za sva pokoljenja? Zar je Bog zaboravio da se smiluje, ili je gnjevan zatvorio smilovanje svoje?” (Psalam 77,8-10)

Odgovor koji daje sam pisac jednostavan je, ali vrlo važan: sjetite se čuda koja je Bog učinio za vas u prošlosti (Psalam 77,12-21). “Spominjem se djela Jahvinih.” (Psalam 77,12) Nakon toga psalmist opisuje najpoznatiji trenutak Božjeg djelovanja u izraelskoj povijesti: izlazak iz Egipta. Psalmist se prisjeća čuda koja je Jahve učinio kada je izbavio svoj narod iz egipatskog ropstva (Psalam 77,15.16). Posebnu pozornost posvećuje čudesnom razdvajanju Crvenog mora (Psalam 77,17-20): “Kroz more put se otvori tebi.” (Psalam 77,20) Psalmist se također sjeća kako je Bog vodio Mojsijevu i Aronovu službu (Psalam 77,21).

Duh proroštva upućuje nam ovaj dragocjeni savjet: “Nemamo se čega bojati u budućnosti ako ne zaboravimo put kojim nas je Gospodin vodio, kao i Njegove pouke iz prošlosti.” (*Svjedočanstva za Crkvu*, sv. 9, str. 10)

Kada smo bolesni ili opterećeni nevoljom, bilo bi dobro da primijenimo sljedeću aktivnost za jačanje vjere: istaknimo u dnevniku naj-

dragocjenije blagoslove koje nam je Gospodin dao u životu, od najjednostavnijih do najvećih. Uostalom, zar se nije i psalmist prisjećao?

Zašto zli napreduju?

David započinje temu sljedećim savjetom: “Nemoj se žestiti zbog zlikovaca.” (Psalam 37,1 — Šarić) On ukratko obrazlaže svoj savjet — oni koji čine zlo, propast će (Psalam 37,2) — prije nego što će prijeći na glavno pitanje, a to je vjernik. David ohrabruje vjernike s nekoliko načela pobožnog života (Psalam 37,3-9). Ovi moralni imperativi temeljni su za održavanje duševnog zdravlja i sposobnosti u nepravednom svijetu. David umeće obećanja usred svojih imperativa na sljedeći način:

1. “U Jahvu se uzdaj.”

2. “Čini dobro.”

Obećanje: “Da smiješ stanovati u zemlji i živjeti u miru.” (Psalam 37,3)

3. “Sva radost tvoja neka bude Jahve.”

Obećanje: “On će ispuniti želje tvoga srca!” (Psalam 37,4)

4. “Preпусти Jahvi putove svoje.”

5. “U njega se uzdaj.”

Obećanje: “On će sve voditi.” (Psalam 37,5) “Pravda će tvoja zasjati k'o svjetlost i tvoje pravo k'o sunce podnevno.” (Psalam 37,6)

6. “Smiri se pred Jahvom.”

7. “Njemu se nadaj.”

8. “Ne žesti se na onog koji ima sreće, na čovjeka koji spletke kuje.” (Psalam 37,7)

9. “Stišaj svoj gnjev.”

10. “Ostavi se srdžbe.”

11. “Ne žesti se da zlo ne učiniš.” (Psalam 37,8)

Obećanje: “Jer će biti satrti zlikovci, a koji se u Jahvu uzdaju, baštinit će zemlju.” (Psalam 37,9)

Ovaj psalam je remek-djelo književnog izraza i sadržaja. Kad bismo svesrdno primijenili smjernice sadržane u njemu, izbjegli bismo mnoga razočaranja i gorčinu. Povrh toga, tekst psalma daje nam ohrabrujuća obećanja koja nas potiču da primijenimo ove pouke.

Psalmist se osvrće na iste misli u ostatku pjesme: a) napredovanje bezbožnika (Psalam 37,12.14); b) poziv da imamo povjerenje u Jahvu (Psalam 37,27.34.37); c) ponašanje pravednika (Psalam 37,21.26.30.31); d) uništenje bezbožnika (Psalam 37,10.13.15.22.35.36.38); e) obećanja vjernima (Psalam 37,11.16-20.22-25.28.29.32.33.39.40). Pojmovi izraženi u ovom psalmu vrijedni su našeg najdubljeg proučavanja.

TREĆI DIO: Primjena

Psalmist nas poziva da se oslonimo na Boga usred patnje i nevolja. S ove strane vječnosti možda nećemo često dobiti jasne odgovore na naša složena pitanja. Katkad možda nećemo osjetiti prisutnost našega nebeskog Zaštitnika. Ili možemo smatrati da se Božja obećanja neće ispuniti. Međutim, ne smijemo zaboraviti moralne imperATIVE psalmista: oslonite se na Boga bez obzira na okolnosti; sjećajte se Njegovih čuda u svojem životu; dublje proučavajte Božju riječ; vjerujte u Božja obećanja; čvrsto se držite Gospodina! “Od Jahve Gospoda je spasenje pravednicima, on im je zaklon u vrijeme nevolje. Jahve im pomaže, on ih izbavlja: on će ih izbaviti od zlotvora i spasiti, jer u njemu traže okrilje.” (Psalam 37,39.40)

Ja ću ustati

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekst: Psalam 12,6.

U 4. pouci zaključili smo da je Bog naš Zaklon, Utočište, Kula i Snaga. Ove metafore označavaju biblijsku istinu da Bog uvijek stoji na strani svoje vjerne djece pružajući im zaštitu i brinući se o njima. Ovog ćemo tjedna proučavati sličnu temu: o našem Bogu kao moćnom Ratniku koji se bori za svoju djecu. Također ćemo razmotriti ovu misao u kontekstu društvenog tlačenja, uobičajenog u biblijskim vremenima kao što je, nažalost, i danas. Društveno tlačenje, primarna tema u proročkim knjigama Starog zavjeta, odjekuje kroz Psalme. Iako zlostavljanje ljudi od strane političkih vođa stvara zabrinutost, nismo bez izvora nade: Bog je sigurna zaštita poniznih.

DRUGI DIO: Komentar

Društveno tlačenje

Mojsijev zakon nalaže Božjem narodu da vodi posebnu brigu o trima skupinama ljudi: to su “sirote i udovice i pridošlice” (Ponovljeni zakon 10,18; Ponovljeni zakon 14,29; Ponovljeni zakon 16,11.14; Ponovljeni zakon 24,17-20; Ponovljeni zakon 26,12.13; Ponovljeni zakon 27,19). Ove osobe obično nisu imale redovni izvor primanja; često nisu posjedovale zemlju koju bi obrađivale i uzdržavale svoju obitelj. U idealnom slučaju ovi zapostavljeni stanovnici i doseljenici tražili su mjesta na kojima bi mogli ponuditi svoje usluge ili makar da im bude dopušteno da sakupljaju ostatke plodova i klasja iza žetelaca (vidi Ruta 2,6-8). Takve osobe nisu imale zaštitu obitelji. S obzirom na njihovu ranjivost, možemo vidjeti kako je zlostavljanje udovica, siročadi i stranaca bilo smatrano jednim od najgorih grijeha u društvu u starozavjetno vrijeme. Proroci su redovno opominjali narod da se brine o ovoj bespomoćnoj skupini ljudi (Izaija 1,17.23; Jeremija 7,6; Jeremija 22,3; Ezekiel 22,7; Zaharija 7,10).

Zbog toga psalmist opisuje Jahvu kao “oca sirotâ, branitelja udovicâ” (Psalam 68,6). Obćanje u Psalmima glasi: “Jahve štiti tuđince, sirote i udovice podupire, a grešnicima mrsi putove.” (Psalam 146,9; usporedi Psalam 10,14) Naš Bog je Bog potlačenih i odbačenih.

Određena mjesta u današnje vrijeme imaju društvene programe za pomoć siročadi i udovicama. Takvi programi pomažu siromašnima i nevoljnima da idu dalje. Vlasti nekih država također osiguravaju potrebnu financijsku pomoć. Međutim, uvijek ima više ljudi kojima je pomoć potrebna, čak i u crkvi, nego što sustav može pružiti. Osim siromaštva, danas prevladavaju drugi oblici zlostavljanja i tlačenja, kao što su tjelesno i duševno mučenje. Mi kao kršćani trebamo prepoznati žrtve takvog tlačenja i nepravde i pomoći im. Moramo se vjerno posvetiti pronalaze-nju načina da zadovoljimo njihove potrebe.

Migracija je još jedno izazovno pitanje u mnogim zemljama širom svijeta. Migracija se javlja još od prvih dana ljudske povijesti. Ljudi su uvijek bili u potrazi za boljim mjestima za život i napredovanje. Mi smo Božje ruke: On traži od nas da pomognemo izgubljenima, zalutalima, strancima i odbačenima u našem društvu i pružimo im pomoć. Trebamo pozvati ove ljude da usmjere svoj pogled na Zaštitnika siročadi i dose-ljenika.

Bog, nebeski Ratnik

U Starom zavjetu javlja se snažna metafora o Bogu, i u manjoj mjeri u Novom, koja danas nije previše omiljena među kršćanima: o Bogu kao Ratniku. Takva misao može izgledati preoštra ili militaristička u kulturi koja više voli govoriti o Božjoj ljubavi, milosti, prihvaćanju i miru.

“Jahve nad vojskama” (1. Samuelova 1,11; 1. Samuelova 4,4; 1. Samuelova 17,45; 2. Samuelova 7,26; Jeremija 10,16; Jeremija 31,35; Jeremija 32,18; Amos 5,16 itd.) uobičajeno je prikazivanje Božjeg karaktera. Stvoritelj se opisuje kao Vojskovođa nebeske vojske. On je uključen u sukob protiv zlih sila. Međutim, Božja riječ opisuje Ga i kao Ratnika. “Jahve je ratnik hrabar.” (Izlazak 15,3) “Kao junak izlazi Jahve.” (Izaija 42,13)

Psalmist se koristi ovom metaforom u Psalmu 18,4-20. On želi da Jahve od “protivnika moćnog mene oslobodi, od dušmana mojih jačih od mene” (Psalam 18,18). Bog je opisan kao Ratnik koji se bori za svojeg slugu, i kao Junak koji jaše na konju rukujući svojim oružjem protiv tlačitelja svojeg naroda. Pozorno pročitajte retke od 8. do 16. Zapažamo šest slika:

Psalam 18,7-9: Božanski Ratnik je u svojem Hramu; u njemu se javio pravedni gnjev nakon što je čuo molitvu svojega sluga. Božanski Ratnik sa srđbom stupa u njegovu obranu (Psalam 18,9).

Psalam 18,10-13: Dojmljiv je opis božanskog Ratnika koji jaše veličanstveno pokazujući svoju silu. Ova slika stvara povjerenje u srcu Ratnikovog sluga. Naš Bog sigurno nije slabić.

Psalam 18,14-16: U ovim redcima čitamo o napadu koji je izvršio Ratnik sa svojim strahovitim oružjem: gradom, ognjem, strijelama i munjama. Ovaj silni Ratnik sa svojim oružjem iz visine, gnjevan zbog nepravde i tlačenja, hrabro se i pravedno bori za svojega vjernog slugu.

Psalam 18,17-20: Ovdje čitamo o izbavljenju sluga: Ratnik ga spašava, oslobađa i pomaže mu. “Na polje prostrano izvede me.” (Psalam 18,20)

Ovo je zadivljujući i opširan opis Gospodnjeg djelovanja za Njegovu djecu u teškim okolnostima. Ovo razumijevanje Božjeg karaktera preobrazit će svijet i crkvu. Potlačeni i progonjeni mogu počinuti uvjereni da se Bog bori za njih.

Ukor upućen vođama

Psalam 82 upućuje snažan ukor vođama koji mogu zaštititi “slaba i sirotu ... jadniku i siromahu” (Psalam 82,3), ali to ne čine.

Psalmi opisuju sastanak na kojem su vođe ukoreni zbog svojeg nemara i ravnodušnosti prema potlačenima. Oni “sude krivo, idu na ruku bezbožnima” (Psalam 82,2). Jesu li neki vođe danas manje krivi za ove zločine? Zar nije patnja siromašnih i potrebitih posljedica pokvarenosti? Zar nas naša sebičnost i pohlepa ne navode da se usredotočimo na sebe i svoje obitelji i zaboravimo svoje bližnje kojima je potrebna naša pomoć? Dobročinstvo treba početi u domu, u našoj obitelji i životu. Trebamo poučiti svoju djecu da uvijek budu ljubazna i velikodušna prema onima kojima je potrebna pomoć.

Psalmist nas podsjeća da smo “sinovi Višnjega” (Psalam 82,6). Bog je stvorio ljude na svoju sliku (Postanak 1,26), što znači da smo razumna bića s moralnom savješću. Prema tomu, trebamo pomagati nesretnima, strancima i siromašnima. Bez obzira na naše područje utjecaja — susjedstvo ili radno mjesto — trebamo biti izvor pomoći ljudima u potrebi.

Božji sud

Odsjek od četvrtka poziva nas da razmotrimo nevolju potlačenih u okviru konačnog suda u nebeskom Svetišću (Psalam 96,6-10; Psalam 99,1-4; Psalam 132,8-10.14-19) i velike borbe između Boga i Sotone, kao što je opisano u Danielu i Otkrivenju.

Daniel 7 otkriva dvije svrhe predadventnog suda na Nebu: kažnjavanje tlačitelja (Daniel 7,26) i obrana potlačenih (Daniel 7,22). Sud potvrđuje da su Božja djela učinjena u korist pravednika.

U Otkrivenju sud se odvija u Svetišću. U 6. poglavlju saznajemo da su “duše onih koji su bili pobijeni zbog riječi Božje” “pod žrtvenikom” (Otkrivenje 6,9 — Šarić). Oni primaju bijele haljine dok čekaju konačno Gospodnje djelo, izbavljenje od smrti.

Otkrivenje 8 počinje viđenjem o sedam truba (Otkrivenje 8,2), koje prima sedam anđela kraj zlatnog žrtvenika “pred prijestoljem” Božjim (Otkrivenje 8,3). Trube simboliziraju Stvoriteljev sud nad onim silama koje su progonile Božji narod tijekom dugih vjekova ljudske povijesti (vidi sedam pečata iz Otkrivenja 6 i 7). Svetište je mjesto na kojem Bog spašava i zaštićuje svoj narod od tlačitelja. Nije slučajno što je sedam anđela koji imaju sedam posljednjih zala izišlo iz hrama, sjedišta Božjeg suda (Otkrivenje 15,5.6).

Prema tomu, kada Psalmi izražavaju uvjerenje da se vjernici mogu moliti Nebu za izbavljenje, to je ozbiljna optužba protiv tlačitelja Božjeg naroda i izvor nade za potlačene. “Uđimo u stan njegov, pred noge mu padnimo! Ustani, o Jahve, pođi k svom počivalištu, ti i Kovčeg sile tvoje!” (Psalam 132,7.8)

Biblijska istina u ovom retku otkriva činjenicu da ćemo postupiti dobro ako o ovome razmišljamo kao odani vjernici. Da, trebamo učiniti sve što je u našoj moći da pomognemo siromašnima, udovicama i siročadi. Ali uvijek moramo imati na umu da će konačno i potpuno oslobođenje od tlačenja i patnji doći s Neba. Ne smijemo se zavaravati mišlju da crkva može postići društvenu pravdu na Zemlji ili da je glavni cilj crkve politička borba u pokušaju uklanjanja sve nepravde u svijetu. Ovo složeno pitanje može u potpunosti riješiti samo Jahve nad vojskama. Naša vjera treba biti usmjerena na obećanje o božanskoj pomoći, a ne na prividnu snagu ljudske sile.

TREĆI DIO: Primjena

Bog je Zaklon i Utočište onima koji su u nevolji; ali On je i Ratnik koji se bori za potlačene. On je također i njihov Vođa. Prema tomu, mi se trebamo aktivno suočavati s društvenim problemima na koje danas nailazimo u svijetu. Mi sigurno ne možemo riješiti sve ove probleme, ali možemo vršiti pozitivan utjecaj na našu zajednicu i živote ranjivih i potlačenih oko sebe: siromašnih, odbačenih i progonjenih. Možemo vršiti značajan posao za one manjinske skupine koje je društvo izopćilo, kao što je Isus činio za carinike, grešnike (Matej 9,10), bludnice (Luka 7,37-39) i odbačene (Matej 15,21-28) u svoje vrijeme.

Ukor koji je psalmist uputio narodu i političkim vođama (Psalam 82) odnosi se i na nas ako smo ravnodušni prema patnjama ili nepravdama u društvu, ne bavimo se njima i ne ublažavamo ih. Na kraju ne smijemo zaboraviti da će konačno rješenje za zla našeg nepravednog svijeta doći iz nebeskog Svetišta. Učinimo svoj dio vjerujući u Boga Ratnika koji će uspostaviti konačnu pravdu na Zemlji.

Dobrota je Tvoja do Neba

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekstovi: Psalam 51, Psalam 103; Psalam 113; Psalam 123; Psalam 130; Psalam 136.

Milost je zadivljujuća riječ koja nadahnjuje ljudski duh nadom i motivacijom. Svatko tko pati zbog posljedica loših odluka osjeća kako veliki teret krivnje nestaje kada se pokažu milost i dobrota. Kada je krajnji rok produžen ili dug oprostjen, doživljavamo veliko olakšanje i zahvalnost zbog dobrote i milosti.

Ovog ćemo tjedna proučavati o Stvoriteljevoj milosti opjevanoj u šest različitih psalama. Božja milost prema grešniku u Psalmima je prikazana u najvišem stupnju: Bog je spreman oprostiti i otkupiti zahvaljujući svojoj dobroti.

Kada čitamo ovih šest psalama na izvornom hebrejskom jeziku, otkrivamo da su se pisci psalama koristili četirima različitim hebrejskim riječima za pojam milosti. Razumijevanje ovih četiriju riječi i njihovog značenja pružit će nam dublje razumijevanje Božje ljubavi. Dok istražujemo ove hebrejske izraze, razmišljajmo o tome kako mi doživljavamo Božju milost i dobrotu.

DRUGI DIO: Komentar

Hesed

Hesed je hebrejska riječ koja se prevodi kao “milost” u Starom zavjetu. Može se shvatiti i kao “ljubav” i “dobrota”. Psalam 109,12.16 povezuje *hesed* sa samilošću prema siromašnima, siročadi i potrebitima. Budući da Bog spašava svoj narod od nesreća i tlačitelja, psalmist slavi Njegovo ime zbog Njegovih djela milosti i dobrote (Psalam 31,8.22; Psalam 32,10; Psalam 57,4; Psalam 59,11; Psalam 94,18; Psalam 143,12).

Imajući ovaj kontekst na umu, započnimo proučavanje riječi *hesed*, “milost”, “dobrota”, osvrćući se na to kako se odnosi na izbavljenje. Psalmist moli za milost u nesreći, progonstvu, lutanju u pustinji, bolesti, oluji ili ropstvu (Psalam 57,2-5; Psalam 23,6; Psalam 40,12). Pisci Psalama također smatraju *hesed* izbaviteljskom silom (Psalam 31,18; Psalam 94,18; Psalam 109,26; Psalam 62,12.13; Psalam 59,12.18.98). Prema tomu,

hesed je Božje djelo otkupljenja Njegovog naroda. U Psalmu 119 pisac moli Boga da ga izbavi po svojoj dobroti i milosti (Psalam 119,88.149.159).

Također zapažamo da se *hesed* odnosi na zaštitu. U Psalmu 36,11.12 i Psalam 32,11 pisac moli za *hesed*, Božju zaštitu od zlih i oholih. *Hesed* se također poistovjećuje s Božjom vjernošću (vidi Psalam 85 i Psalam 90).

Uz to, u Psalmu 6,4 *hesed* štiti život. Na drugom mjestu, psalmist traži od Jahve da ga sačuva (Psalam 119,88.149), prepoznajući Njegove zapovijedi ispunjene ljubavlju kao važan čimbenik u očuvanju i obnovi života (Psalam 119,159).

Konačno, Božja dobrota je vječna (Psalam 89,3,29,34; Psalam 103,17; Psalam 117,2; Psalam 138,8) jer je sastavni dio karaktera Svemoćnoga. Ovo je radosna vijest za vjernika. “Jer dobar je Jahve, dovijeka je ljubav njegova, od koljena do koljena vjernost njegova.” (Psalam 100,5; vidi Psalam 106,1; Psalam 107,1)

Psalmi nam također kazuju da je onaj koji traži Božju milost u dobrom odnosu s Njim. Vjernici trebaju imati povjerenje u Boga (Psalam 31,15.18; Psalam 119,41.42; Psalam 143,8) i nadu (Psalam 33,18.22; Psalam 147,11) da bi primili Njegovu milost. Božja blažena milost daje se onima koji čekaju na Njega. Štoviše, vjera je uvjet za primanje Božje milosti, *hesed*.

Raham

U Psalmu 51,3 koriste se tri riječi za milost:

“Smiluj mi se [*hanan*], Bože,
po milosrđu [*hesed*] svome,
po velikom smilovanju [*raham*]
izbriši moje bezakonje!”

Raham potječe od hebrejske imenice koja znači “utroba, maternica” (Postanak 29,31; Psalam 22,10), koja u sebi sadrži misao o majčinoj nježnoj brizi o svojem novorođenčetu (vidi Job 24,20). *Raham* također označava osjećaj koji stoji nasuprot gnjevu (Amos 1,11; Zaharija 1,12-17). Ova dobrota daleko nadilazi ono što netko zaslužuje (Postanak 43,14; 1. o kraljevima 8,50). U ovom kontekstu *raham* znači “pokazati suosjećanje, naklonost” (Nehemija 1,11; Psalam 106,46), kao u slučaju nekoga tko ima moć, a pokazuje naklonost prema svojem podređenom. Takva je i Božja milost prema nama.

Božja milost “označava toplu sućut, smilovanje koje ide i drugu milju (Matej 5,41), koje oprašta grijeh, sud zamjenjuje milošću” (*New International Dictionary of Old Testament Exegesis*, Grand Rapids, MI:

Zondervan, 1997., sv. 3, str. 1091). Štoviše, Gospodin pokazuje smilovanje prema onima koji su pogodeni grijehom i koji su Ga iznevjerili. Iako ne zaslužujemo Njegovu milost, On nas podiže svojom dobrotom i obnavlja nas po svojoj milosti.

Hanan

Hanan je glagol koji znači “milostiv, milosrdan, velikodušan, sažaljiv”. *Hanan* se obično koristi u idiomu “naći milost pred nekim” (Postanak 30,27; Postanak 39,7; Ruta 2,13; 1. Samuelova 20,3). Ovo se značenje primjenjuje na odnos između Boga i Njegovog naroda. *Hanan* se prvenstveno primjenjuje na Boga. *Hanan* otkriva Božji karakter i postupke prema Njegovim stvorenjima. Bog velikodušno daruje svoju milost onima koji je rado primaju (Postanak 6,8,9; Izreke 3,3,4; Izaija 30,19); ali On može zadržati svoju milost kada se Njegov dar prezrivo odbije (Jeremija 16,13) ili kada nema naznaka da se Njegov narod kaje (Nehemija 9,17.30.31).

U Psalmima često nailazimo na molbu “smiluj mi se” (Psalam 4,2). Psalmist iznosi ovu molbu zato što zna da je Jahve dobar (Psalam 86,15-17) i čuje molbu vjernika (Psalam 6,10; Psalam 28,2,6). Stvoritelj milostivo pruža hranu (Psalam 111,4,5), dobru žetvu (Psalam 67,2-8), pravdu (Psalam 103,6-8) i posebno, kao što smo proučavali ovoga tjedna, oprost (Psalam 51,3; Psalam 123,3).

Razmotrimo što psalmist dalje govori o Božjoj milosti u Psalmu 103: “Milosrdan [*raham*] i milostiv [*hanan*] je Jahve, spor na srdžbu i vrlo dobrotiv [*hesed*]. Jarostan nije za vječna vremena niti do vijeka plamti srdžba njegova. Ne postupa s nama po grijesima našim niti nam plaća po našim krivnjama.” (Psalam 103,8-10)

Kao što možemo vidjeti, Psalmi nas uče da je Božja ljubav suosjećajna, nježna, bezgranična i beskrajna.

Kako Božji sljedbenici pokazuju Njegovu milost drugima? Psalmi se koriste riječju *hanan* kojom prikazuju dobrotu neke osobe prema susjedu, pogotovo kad se radi o pomoći siromašnima (Izreke 28,8), pokazivanju suosjećanja prema onima koji pate (Job 29,21) i brizi o starijima (Ponovljeni zakon 28,50). Takvi postupci nisu izdvojeni slučajevi, već način života posvećenog vjernika (Izreke 14,21). Psalmi jasno opisuju da Bog očekuje da Njegovi sljedbenici budu milostivi, jer “pravednik se sažaljeva i daje” (Psalam 37,21) i “uvijek je milosrdan i u zajam daje” (Psalam 37,26). Takav duh velikodušnosti krase pravednike (Psalam 112,4,5). Pouka je jasna: trebamo biti ljubazni prema drugima ako želimo da Bog bude milostiv prema nama. U Psalmu 123,2 stoji: “Evo, kao što su uprte oči slugu u ruke gospodara, i oči sluškinje u ruke gospodarice,

tako su oči naše uprte u Jahvu, Boga našega, dok nam se ne smiluje [*hanan*].” (Psalam 123,2)

Selihah

“Al’ u tebe je praštanje [*selihah*].” (Psalam 130,4) Ovaj izraz potječe od hebrejskog glagola *salah* (“pomilovati, oprostiti”). Bog se javlja kao jedini subjekt ovog glagola u cijelom Starom zavjetu. *Selihah* znači da je oprost djelo koje samo Bog čini. Temelj ovog oprosta je Božja dobrota i ljubav (Psalam 86,5).

Prema Psalmu 25,11-18 oprost znači uklanjanje grijeha. Daniel bi dodao da oprost također obuhvaća odvratanje od kazne za grijeh (Daniel 9,16). U Izlasku 34,6-9 stoji da je Bog “milosrdan i milostiv, spor na srdžbu, bogat ljubavlju i vjernošću, iskazuje milost tisućama, podnosi opačinu, grijeh i prijestup, ali krivca nekažnjena ne ostavlja”. Prema tomu, David kaže da oprost zahtijeva priznanje krivnje (Psalam 32,2-5). Psalmi također povezuju praštanje s drugim riječima, kao što su očišćenje (Psalam 51,4), brisanje (Psalam 51,9) i ozdravljenje (Psalam 103,3).

Prožet duhom skrušenosti i poniznosti, psalmist moli Boga za oprost potpuno uvjeren da će njegov grijeh biti uklonjen (Psalam 25,11-18). Psalmist slavi Boga jer je izbačen (Psalam 103,3.4). Prema tomu, možemo zaključiti da ljudski rod prima oprost samo zahvaljujući Božjoj *hesed*, dobroti i milosti, prema Njegovim stvorenjima.

TREĆI DIO: Primjena

Jasne pouke za naš duhovni život nalazimo u proučavanju hebrejskih izraza za dobrotu i milost koje smo razmotrili ovoga tjedna: 1) Gospodin nam pruža svoju zadivljujuću milost usprkos činjenici da je ne zaslužujemo. Sigurnost ovog dara treba nas osloboditi strepnje, grižnje savjesti i sjenki prošlosti. 2) *Hesed* (milost, dobrota) više je od njeznog osjećaja u Božjem srcu. Ona donosi oslobodenje i zaštitu, stvarno Božje djelovanje za Njegov narod. 3) Gospodnje smilovanje nam je uvijek dostupno. Ako ga ne iskoristimo, to je zato što smo još u grijehu, a ne zato što smo iscrpili granice Božje ljubavi. 4) Milost (*raham*) znači da je najuzvišenije od svih bića spremno sagnuti se i ponijeti nas u svojem naručju. Sa svojeg uzvišenog položaja Bog se spušta i pokazuje suosjećanje prema nama. 5) Pronaći milost pred Bogom podrazumijeva da smo spremni i otvoreni za primanje Božje milosti. 6) Na kraju, *selihah* pruža nam nove uvide u dubinu i širinu milosti našeg Stvoritelja. Međutim, najvažnija je misao da trebamo biti milostivi i ljubazni prema svojim susjedima kao što je Bog milosrdan prema nama.

Sve ove pouke Isus je vješto spojio u usporedbi o “nemilosrdnom dužniku” (Matej 18,23-35). Ona ilustrira starozavjetnu Božju milost i dobrotu prema našem očajnom stanju. Usporedba pokazuje da smo mi vjernici onaj okrutan i nemilosrdan čovjek. Ovo razumijevanje treba nas potaknuti da razmišljamo sa zahvalnošću i poniznošću o dobroti i milosti koje smo besplatno primili od našega nebeskog Oca.

Mudrost za pravedno življenje

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekstovi: Psalam 1; Psalam 19; Psalam 32; Psalam 34; Psalam 37; Psalam 49; Psalam 73; Psalam 112; Psalam 119; Psalam 127; Psalam 128; Psalam 133.

Uvod: Kako definiramo mudrost? To je “spoj znanja i načela koji se razvijaju u određenom društvu ili razdoblju”. Mudrost označava razumne postupke ili odluke. Mudrost također koristimo u značenju “posjedovanja iskustva, znanja i ispravnog prosuđivanja”. Mudrost se odnosi na znanje, uključujući sposobnost donošenja mudrih odluka.

Kada upoznamo nekoga s velikim znanjem u određenom području znanosti ili umjetnosti, zovemo ga “mudrim”. Mudrost u našem uobičajenom shvaćanju često se odnosi na posjedovanje stručnosti ili znanja. Za neke ljude mudrost uključuje tajno znanje i sposobnost odgone tanja misterija ili dostizanja višeg duhovnog stupnja.

Ovog ćemo tjedna proučavati što je mudrost s biblijskog gledišta. U ovoj pouci nećemo samo odrediti što je mudrost prema Pismu, već ćemo pokušati izvući načela mudrosti za svakidašnji život. Uostalom, što je biblijska mudrost ako nije praktično znanje i pronicavost da živimo svakog dana u skladu s Kristovim načelima? Cilj je našeg proučavanja da shvatimo i primijenimo biblijsku mudrost u svojem životu.

DRUGI DIO: Komentar

Biblijska definicija mudrosti

Ključni tekst za razumijevanje nalazi se u Izrekama 1,7 (vidi također Izreke 9,10): “Strah je Gospodnji početak spoznaje, ali ljudi preziru mudrost i pouku.” Temelj biblijske mudrosti je “strah Gospodnji”, koji Pismo prepoznaje kao poslušnost (Propovjednik 12,13; Ponovljeni zakon 6,2; Ponovljeni zakon 8,6; Ponovljeni zakon 31,12). Ponovljeni zakon 10,12.13 izjednačava izraz “strah Gospodnji” s izrazima kao što su “da po svim putovima njegovim hodiš”, “da ga ljubiš”, “da služiš Jahvi, Bogu svome, svim srcem svojim i svom dušom svojom” i “da držiš Jahvine zapovijedi i njegove zakone”. Uzeti zajedno, ovi izrazi naglašavaju potrebu za njegovanjem bliskog i dubokog iskustva sa Stvoriteljem u svakidašnjem životu.

Izreke 8,13 pružaju dodatno gledište o mudrosti govoreći što ona nije: “Strah Gospodnji mržnja je na zlo. Oholost, samodostatnost, put zloće i usta puna laži — to ja mrzim.” Zapazite ponovno da je “početak spoznaje” povezan s praktičnim i moralnim djelima.

Prema tomu, možemo reći da je biblijska mudrost “način sagledavanja života i pristup životu, što uključuje poučavanje mladih dobrom ponašanju i moralnosti i odgovaranje na filozofska pitanja o smislu života” (C. H. Bullock, “Wisdom,” *Evangelical Dictionary of Biblical Theology* accessed at www.biblestudytools.com/dictionaries/bakers-evangelical-dictionary/wisdom.html). Naše misli i naša vjera u Boga otkrivaju se kroz dobrotu i pobožan život. Ne postoji proturječje između vjere i djela. Takva razlika je umjetna i proizvoljna, i proizlazi iz utjecaja grčke filozofije. Za ljude Starog zavjeta mudrost se pokazivala u zreloj vjeri koja je navodila osobu da donosi ispravne odluke i da bude ljubazna i poštena prema svojem bližnjem.

“Svaki dobar dar, svaki savršen poklon dolazi odozgo, od Stvoritelja zvijezda.” (Jakov 1,17) Mudrost je dar od Boga koji se daje onima koje On izabere i onima koji je u poniznoj vjeri traže od Njega (1. o kraljevima 3,12; Psalam 51,8; Izreke 2,6; Jakov 1,5-7).

Odlike mudrosti

Biblijska mudrost uglavnom je zabilježena u obliku poezije. Knjiga o Jobu, Izreke i Propovjednik predstavnici su mudrosne književnosti u Pismu. Neki autori ovamo svrstavaju i Pjesmu nad pjesmama (premda je to, moramo napomenuti, tema za raspravu).

Glavne teme biblijske mudrosti su stvaranje, Zakon, savjeti za mudro i zrelo življenje, strah Gospodnji i kazna. Izreke su možda najpoznatiji primjer mudrosne književnosti u Bibliji: poglavlja od 1 do 9 opisuju veliku vrijednost mudrosti. Kada pažljivo čitamo ove tekstove, primjećujemo da pojam mudrosti obuhvaća niz pouka za pobožan život, kao i savjete o tome kako izbjeći zamke nepravednih i zlih. Od desetog poglavlja nadalje ima više od šest stotina izreka (poslovice), kratkih rečenica s praktičnim savjetima koji se mogu primijeniti na različite situacije u svakidašnjem životu kao što su brak, ljubav, međuljudski odnosi, financijski problemi, politička pitanja, odgoj djece itd.

Za razliku od praktičnih savjeta u Izrekama, Knjiga o Jobu više je rasprava o patnji, kazni i opravdanju. Ove se teme odnose na mudrost, ali s Božjega gledišta. One su izložene u narativu o Jobovom životu i njegovim nevoljama. Ova analiza nije filozofska, već božanska. Poglavlje 28 srž je knjige i završava mišlju da su štovanje Boga i poslušnost Njemu bit mudrosti: “Mudrost je poštovati Gospodara Boga, a znanje ima onaj koji se kloni zla.” (Job 28,28 — Suvremeni hrvatski prijevod)

Mudrost u Psalmima

Mnogi biblijski proučavatelji svrstavaju određene psalme u mudrosnu književnost Svetoga pisma. "Iako točno utvrđivanje mudrosnih psalama ostaje sporno pitanje, većina proučavatelja priznaje utjecaj mudrosti na Psalme 1; 19; 32; 34; 37; 49; 73; 112; 119; 127; 128; 133. Psalm 1 snažno naglašava Zakon i ponašanje i započinje knjigu mudrosnim naglaskom na čitavu zbirku. Također Psalm 19, s naglaskom na stvaranje i Zakon, svakako pokazuje mudrosni ton, a Psalm 119 iskazuje mudrost najdužim razmišljanjem o Zakonu." (Elias Brasil de Souza, "Wisdom in Daniel", u Benjamin Rojas, Teófilo Correa, Lael Caesar and Joel Turpo, ur., *"The End from the Beginning": Festschrift Honoring Merling Alomía*, Lima, Peru: Universidad Peruana Union, 2015., str. 267,268)

U nastavku ćemo proučiti pristup mudrosti u prethodno spomenutim psalmima, kao što je navedeno u gornjem citatu:

Psalam 1. Ovaj psalam prikazuje dva načina života: život pravednosti (Psalam 1,2,3) i život bezakonja (Psalam 1,4,5). Psalm započinje opisom pravednih kako idu u suprotnom smjeru od nepravednih (Psalam 1,1). Zbog svojih odluka bezbožnici doživljavaju potpuno drugačiju sudbinu od pravednika (Psalam 1,6).

Psalam 19. Ovaj je psalam podijeljen na dva dijela. Prvi dio sadrži otkrivenje o Bogu u stvaranju (Psalam 19,2-7), a drugi dio Njegovo otkrivenje u Zakonu (Psalam 19,8-15). Ove dvije teme vrlo su važne za razumijevanje i stjecanje biblijske mudrosti. Obje teme nadahnjuju vjernika koji teži savršenstvu i želi biti "čist od velikoga prijestupa" (Psalam 19,14).

Psalam 32. Ovaj psalam iznosi suprotnost između pokajnika i bezbožnika (Psalam 32,10.11). Također primjenjuje mudrosni ton poučavanja i poučavanja (Psalam 32,8.9), što je uobičajeno za mudrosnu književnost (Izreke 4,1-15; Izreke 6,20-23; Izreke 7,1-5).

Psalam 34. Neki dijelovi Psalma 34 podsjećaju na praktične savjete koji su karakteristični za mudrosnu književnost, kao što se vidi u nježnom očevom pozivu upućenom sinu da želi dug život, da teži strahu Gospodnjem i da se kloni grijeha (Psalam 34,12-15). Nakon što daje ovakav savjet, psalmist opisuje sudbinu vjernih (Psalam 34,16.18.23). Bez sumnje, najbolja odluka koju možemo donijeti u životu jest da hodimo putom mudrosti.

Psalam 37. Ovaj psalam daje odgovor na važno pitanje: Zašto li napreduju? Mi danas postavljamo isto pitanje. Odgovor nije filozofski, već iznosi savjet za pravedan život utemeljen na vjeri. Razmislite o neprolaznoj mudrosti u ovome psalmu!

Psalam 49. Uvodni redci glase: "Moja će usta zboriti mudrost, i moje srce misli razumne. K poučnoj izreci priklonit ću uho, uz harfu ću

izložiti svoju zagonetku.” (Psalam 49,4.5) Zatim pisac nastavlja opisivati sudbinu zlih koji napreduju (Psalam 49,6-21).

Psalam 73. Izraelski narod pokušao je shvatiti podrijetlo zla u svijetu i nepravdu u društvu. Nisu znali je li božanska kazna zakazala ili nije. To pitanje nije bilo ništa manji problem za njih nego za nas danas.

Psalam 112. Ovaj psalam opisuje blagoslove straha Gospodnjeg. Postoji šesnaest blagoslova za pravednike (Psalam 112,2-9). Proučavanje ovih blagoslova pokazuje da strah Gospodnji znači težiti najvišim duhovnim postignućima u svakidašnjem životu. Psalmist završava kratkim opisom strašne sudbine bezbožnika u odnosu na pravednike.

Psalam 119. Najduži psalam u knjizi govori o Zakonu koji ne obuhvaća samo Mojsijev zakon. Zakon se odnosi na cijelo Pismo. On mijenja život onih koji razumiju nauk Božje riječi.

Psalam 127. Samo pet redaka dug, ovaj psalam nabraja Gospodnje blagoslove koji se izljevaju na dom i djecu onih koji se uzdaju u Jahvu. Možda se zbog toga ovaj psalam ubraja u mudrosne. Mudrost mora biti temelj na koji je položeno najdragocjenije blago koje imamo: naša obitelj.

Psalam 128. Šest redaka ovog kratkog psalma svrstano je među spise mudrosne književnosti jer se odnose na Božje blagostanje u domovima svih “koji se boje Gospoda” (Psalam 128,1.4 — Šarić).

Psalam 133. Neki mogu dovesti u pitanje zašto je ovaj psalam uvršten u mudrosnu književnost Pisma. Međutim, izraz “kako je dobro i kako je milo kao braća zajedno živjeti” (Psalam 133,1) unosi onu karakterističnu notu biblijske mudrosti koju smo dosad prepoznali kao istaknutu odliku mudrosne književnosti. Da budemo prožeti duhom bratstva želja je Svemogućega za nas kao Njegovih sljedbenika. Takvo je-dinstvo praktičan je dokaz kršćanskog života.

TREĆI DIO: Primjena

Biblijska mudrost, kao što naučava Stari zavjet, sadrži razumijevanje ključnih spasenjskih pitanja kao što su naše podrijetlo (stvaranje), Zakon (načela Božjeg karaktera u svakidašnjem životu), strah Gospodnji (pobožna ljubav koja rezultira radosnom poslušnošću), i kazna (sudbina pravednih i bezbožnih). Mudrost je također praktično znanje koje nas priprema za zreo i pobožan život u domu, sa svojim susjedima i na radnom mjestu. Zatim, biblijska mudrost je božanski savjet za skladan život s bračnim drugom i djecom. Pruža nam načela koja upravljaju raspolažanjem novcem i mnogim drugim aspektima svakidašnjeg života.

Pozovite učenike da razmisle o tome kako mogu primijeniti pouke od ovog tjedna u različitim životnim okolnostima. Podsjetite ih da će im život u strahu Gospodnjem donijeti veliku radost (Psalam 112,1).

Blagoslovljen Onaj koji dolazi u ime Gospodnje

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekst: Psalam 118,22.23.

Ovog ćemo tjedna proučavati najuzvišeniju temu u cijelom Pismu: o našem Gospodinu i Spasitelju Isusu Kristu. Isusovo središnje mjesto u cijeloj Bibliji ima veliko značenje za naše razumijevanje Pisma i u tom pogledu Psalmi nisu iznimka. U različitim psalmima hvale, opraštanja, pravde i kazne, Isus je prikazan kao Pastir, Mesija koji pati, Sin Davidov, Kralj i nebeski Svećenik. Ovi opisi pomažu nam da bolje shvatimo Njegov istaknut položaj u planu otkupljenja i Njegovu ljubav prema svakome od nas.

Psalmi nam daju širu sliku o Isusovoj službi na Nebu i Njegovom drugom dolasku. Ovog ćemo tjedna proučiti neka od ovih gledišta o Isusu i Njegovom djelu.

DRUGI DIO: Komentar

Pisci Novog zavjeta smatrali su Psalme važnim izvorom za razumijevanje Kristovog života i rada. Novi zavjet upućuje na mnoge tekstove iz Psalama da pokaže kako Isus ispunjava starozavjetna proročanstva. Neki od ovih redaka su “navodi” (odnosno doslovni citati), dok drugi neizravno upućuju na starozavjetni tekst i njegove misli, nasuprot doslovnom navodu.

Mnogi tekstovi U Psalmima upućuju na Kristovo božanstvo i Njegovu službu na Zemlji. Ovi citati otkrivaju namjeru psalmista, pod vodstvom Duha Svetoga, da najave Isusov rad i stave ga u prvi plan. Imajući ovaj opći pregled na umu, usmjerimo svoju pozornost na retke Psalama koje novozavjetni pisci primjenjuju na Isusa.

Isus je Gospodin Staroga zavjeta — On je Bog!

Proročanstvo	Psalam	Primjena u Novom zavjetu
Isusu se treba klanjati.	Psalam 97,7	Hebrejima 1,6
Isus kao Bog prima čast.	Psalam 45,7.8	Hebrejima 1,8.9
Isus je vječni Stvoritelj.	Psalam 102,26-28	Hebrejima 1,10-12
Isus je Božji Sin.	Psalam 2,7	Djela 13,33; Hebrejima 1,5; Hebrejima 5,5

Isusova božanska narav važna je tema za novozavjetne pisce, kao što bi trebala biti i za nas. U prethodnoj tablici nalaze se tekstovi iz Psalama koji se odnose na Gospodnje božanstvo, koje Pavao i Luka primjenjuju na Isusa. Isusovo božanstvo čini Njegovu žrtvu jedinstvenom i moćnom; Onaj koji je umro na križu da nas otkupi bio je sam Stvoritelj. Kakva duboka misao! Nikada nećemo potpuno shvatiti njezine uzvišene dubine u svim njezinim dimenzijama, sada ni kroz beskrajne vjekove vječnosti, premda će razmišljanje o njezinim predivnim istinama i njihovo usvajanje ipak promijeniti naša srca.

Isusov život i služba

Proročanstvo	Psalam	Primjena u Novom zavjetu
Isusovo utjelovljenje i savršena žrtva.	Psalam 40,7-11	Hebrejima 10,5-7
Isusa izjeda revnost za Dom Božji.	Psalam 69,10	Ivan 2,17
Isus otvara svoja usta na pouku.	Psalam 78,2	Matej 13,35
Isus će nahraniti narod kruhom života.	Psalam 78,24	Ivan 6,31
Isus je zaglavni kamen.	Psalam 118,22	Matej 21,42; Marko 12,10.11; Luka 20,17
Djeca će slaviti Isusova djela u Hramu.	Psalam 8,3	Matej 21,16

Pisci Evanđelja i Novog zavjeta shvatili su da pojedini tekstovi iz Starog zavjeta, kao što su određeni psalmi, ukazuju na Isusovu službu. Na osnovi brojnih navoda iz Psalama u Novom zavjetu, slobodno možemo reći da su Psalmi omiljena knjiga među novozavjetnim piscima. Novo-

zavjetni pisci nalazili su u Psalmima značajne događaje koje su prorekli proroci vezane za Isusovu službu na Zemlji, kao što je istaknuto u šest događaja u gornjoj tablici.

Isusova muka i stradanje

Proročanstvo	Psalam	Primjena u Novom zavjetu
Isusa su izdali bliski suradnici.	Psalam 41,10	Ivan 13,18
Neprijatelji su Mu dali da pije žuč i ocat kada je bio žedan.	Psalam 69,22	Matej 27,34.48
Zaboravljen je od Boga.	Psalam 22,2	Matej 27,46; Marko 15,34
Isusu se rugaju.	Psalam 22,8	Matej 27,39; Luka 23,35
Njegovi neprijatelji mašu glavama.	Psalam 109,25	Matej 27,39
Neprijatelji prkose Isusovoj vjeri.	Psalam 22,9	Matej 27,43
Neprijatelji dijele Njegove haljine.	Psalam 22,19	Matej 27,35; Marko 15,24
Isus postaje sramota svojim prijateljima.	Psalam 88,9	Luka 23,49
Isus izgovara posljednje riječi.	Psalam 31,6	Luka 23,46
Njegove kosti nisu slomljene.	Psalam 34,21	Ivan 19,36
Njegovo tijelo neće istrunuti u grobu.	Psalam 16,8-11	Djela 2,25-28; Djela 13,35

Apostoli pružaju biblijske dokaze o Isusovoj patnji i smrti, kao događaju koji je potanko prorečen u Starom zavjetu. (Imajte na umu da se ovdje bavimo biblijskim dokazima samo iz Psalama. Naravno, mnogo više dokaza o Kristovoj mucij možemo naći u Starom zavjetu, posebno u Izaiji).

Mnoštvo biblijskih dokaza iz Psalama potvrđuje istinitost Isusove muke, smrti i uskrsnuća. Isusovo raspeće i uskrsnuće vrhunac su povijesti spasenja između pada i drugog dolaska, kao i središnja točka plana otkupljenja.

Isusovo veličanje nakon uskrsnuća

Proročanstvo	Psalam	Primjena u Novom zavjetu
Mesija sjedi zdesna Bogu.	Psalam 110,1	Matej 22,34; Marko 12,36; Luka 20,42; Djela 2,34
Davidov potomak bit će na Davidovom prijestolju.	Psalam 132,12	Djela 2,30
Isus vlada narodima.	Psalam 2,1.2	Djela 4,25.26
Isus je svećenik po redu Melkisedekovu.	Psalam 110,4	Hebrejima 5,6.10; Hebrejima 6,20; Hebrejima 7,17.21
Isus je na visinu poveo sužnje.	Psalam 68,19	Efežanima 4,7.8

Isusova služba pomirenja na Nebu nije ništa manje važna od žrtve pomirnice koju je podnio na Golgoti. Prema tomu, nije slučajno što je među novozavjetnim piscima Psalam 110 najcitiraniji tekst iz Starog zavjeta, ili se na njega najviše poziva. Na primjer Psalam 110,1 koristi se mnogo puta u Novom zavjetu: Matej 22,44; Marko 12,36; Marko 16,19; Luka 20,42.43; Luka 22,69; Djela 2,34.35; 1. Korinćanima 15,25; Efežanima 1,20; Kološanima 3,1; Hebrejima 1,3.13; Hebrejima 8,1; Hebrejima 10,12.13; Hebrejima 12,2; dok je Psalam 110,4 citiran ukupno četiri puta: Hebrejima 5,6; Hebrejima 6,20; Hebrejima 7,17.21.

Isusova nebeska služba i naše razumijevanje Njegovog djela za nas u središtu su našeg svakidašnjeg duhovnog iskustva kao kršćana. Poslanica Hebrejima sa sigurnošću izjavljuje: “Ta je nada sidro našoj duši jer je čvrsta i pouzdana. Ona prodire iza zastora, u Svetinju nad svetinjama. Onamo je, kao naš prethodnik, ušao Isus. On je postao vrhovni svećenik poput Melkisedeka.” (Hebrejima 6,18-20 — Suvremeni hrvatski prijevod, gdje se navodi Psalam 110,4)

Osobine Božjeg karaktera u Psalmima primijenjene na Isusa u Novom zavjetu

Da bismo dalje razumjeli kako se mesijanske odlike navedene u Psalmima odnose na Isusa, istražimo sljedeće primjere iz Psalama i njihovu primjenu u Novom zavjetu:

Gospodnja dobrota može se “ispitati” ili iskusiti: Psalam 34,9 (1. Petrova 2,3).

Isus oprašta grijeh: Psalam 103,2.3 (Luka 5,21.24).

On je Život: Psalam 36,10 (Ivan 1,4).

On je Stijena: Psalam 18,3; Psalam 95,1 (1. Petrova 2,6; 1. Korinćanima 10,4).

On je pravedan: Psalam 129,4; Psalam 145,17 (1. Ivanova 1,9; 1. Ivanova 2,1).

On je sveprisutan: Psalam 139,8 (Efežanima 1,23; Matej 18,20).

Njegovo kraljevstvo je vječno: Psalam 145,13 (Daniel 7,14, Sin čovječji).

Njegova Riječ prebiva u vjerniku: Psalam 119,11 (Kološanima 3,16).

Kao što ovi primjeri pokazuju, Bog iz Psalama je Mesija otkriven u Novom zavjetu. Prema tomu, Bog iz Staroga zavjeta nije neko drugo Božanstvo u odnosu na Božanstvo otkriveno u Novom zavjetu.

Mesijanski ton Psalma 24

Pojedini psalmi upućuju na određene mesijanske događaje ili slike. Psalam 24 jedan je od takvih psalama. Prvi redci (1-6) povezani su sa Psalmom 15, s obzirom na njihovu tematsku sličnost. Psalam 24 također pruža uvid u identitet onih kojima je dopušteno da uđu u Svetinju, ili na Božju Svetu goru.

Od 7. do 10. retka psalam poprima mesijanski ton. On opisuje kako Gospodin ulazi u Sveti grad. Mnogi tumači, među kojima je i Ellen G. White, primjenjuju ovaj dio na Isusovo uzašašće na Nebo (vidi *Rani spisi*, str. 162,163). Ovi redci pružaju radostan opis Isusovog ulaska u nebesko kraljevstvo usred pjevanja anđela, koji ga proglašavaju “Kraljem slave” i “Jahve silan i junačan, Jahve silan u boju” (Psalam 24,8). Ovaj prizor opisuje veliki budući događaj u malom kada će svi otkupljeni ući kroz vrata u Sveti grad.

TREĆI DIO: Primjena

U zaključku razmotrimo razloge zašto je pouka za ovaj tjedan važna za naš duhovni život. Prvo, ona potvrđuje božansko podrijetlo proročke Riječi. Kako bismo drugačije objasnili mnoštvo izjava biblijskih pisaca, od 10. do 5. stoljeća prije Krista, koji su s nepogrešivom točnošću prorekli ključne događaje u životu budućeg Mesije? Kako bi drugačije Isus, s druge strane, ispunio sve pojedinosti ovih proročanstava, ako ne vodstvom Duha, pod čijim su nadahnućem proroci pretkazali dolazak Spasitelja? Danas su radna mjesta, akademije, fakulteti i različite platforme društvenih medija pune podsmijeha i prijezira sumnjičavih umova koji ismijavaju Pismo. Suočeni s takvom količinom skepticizma, naša je iskrena nada da će pouka za ovaj tjedan osnažiti vjeru vaših učenika u Pomazanika i Njegovu Riječ.

Ako ništa drugo, pouka za ovaj tjedan otkriva jedinstvo Biblije. Iako izvana gledani kao zbirka spisa različitih autora, zabilježenih na različitim mjestima i u različitim kulturama tijekom razdoblja od šesnaest stoljeća, ovi spisi zajedno čine jedinstvenu cjelinu. Biblijske misli i teme pomno su isprepletene otkrivajući da je Duh nadahnuo misli proroka i apostola koji su ih zabilježili. Krajnji rezultat je stvaranje najvećeg remek-djela ikada zapisanog u ljudskoj povijesti. Naša vjera i djela trebaju se temeljiti na ovoj čvrstoj stijeni.

Na kraju, naša usporedba Psalama s Novim zavjetom pružila nam je nove uvide u Isusovu osobu i karakter. Pismo je poput kovčega s blagom u kojem možemo otkriti dragocjene bisere istine o našem zadivljujućem Bogu.

Pouke iz prošlosti

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekst: Psalam 78,3.4.

Sveto pismo nije filozofska knjiga ispunjena ljudskim nagađanjima u vezi s Božjim osobinama. Biblija opisuje Gospodnje djelovanje u ljudskoj povijesti od početka vremena. Zahvaljujući njoj možemo spoznati Njega i Njegove planove za čovječanstvo. Mnogi kritičari Pisma spotiču se o ovu biblijsku istinu. Ne mogu prihvatiti misao da Bog djeluje u ljudskoj povijesti. Oni odbacuju pomisao da je Stvoritelj uključen u ljudski život. Priznati Njegovu uključenost bilo bi isto što i priznati da je On Vladar svemira, zakoniti Gospodar i vladar svakog ljudskog bića; i budući da je takav, moramo prihvatiti Njegovu vladavinu i Njegov Zakon. Posljednje što sebično srce želi priznati jest da Bog traži njegovu odanost ili božansku vlast nad ljudskim životom.

Ovog ćemo tjedna razmotriti kako su pisci Psalama potvrdili Gospodnje djelovanje u povijesti njihovog naroda.

DRUGI DIO: Komentar

Povijest kao stup Pisma

Kao što je spomenuto u uvodu, Biblija objavljuje namjere Svevišnjega od početka vremena. “Ali u Božjoj riječi zavjesa je povučena u stranu, i mi gledamo iza, iznad i u svim igrama i protuigrama ljudskih interesa, sila i strasti — oruđa Svemilostivoga koja tiho i strpljivo ostvaruju nakanu Njegove volje.” (Ellen G. White, *Odgovj*, str. 148)

Od Postanka do Otkrivenja proteže se izvještaj o otkupljenju. Sve što je Bog učinio bilo je radi spašavanja izgubljenih duša. Ovaj cilj zapažamo u samom sadržaju Biblije: to je knjiga o povijesti spasenja. Dok dvadeset jedna biblijska knjiga iznosi povijesne događaje, ostatak knjiga — bilo da su proročanstva, poezija, mudrosna književnost, apokaliptička književnost ili pastoralne ili osobne poslanice — također sadrže povijesne izvještaje.

Pismo se u cijelosti temelji na razumijevanju da je njegov Autor živ i da pokreće zemaljske događaje i da djeluje u njima. Sila biblijske poruke počiva na ovoj činjenici. Kada saznajemo, na primjer, da Bog

upravlja morem, vjetrovima, velikom ribom, vinom, i crvom u izvještaju o Joni, znamo da ova četiri poglavlja nisu samo priča o nepoznatoj prirodi koju je pisac zabilježio prije nekoliko tisuća godina. Ako nas Biblija nečemu uči, to je da Stvoritelj vlada prirodnim silama, i tada i sada. Ako uklonimo povijesni dio iz Pisma, dobit ćemo vjerske priče koje ne mogu utjecati na naš sadašnji život. Nažalost, ovakvo stanje zapažamo u našem društvu danas. Biblija odbacuje takvo svjetovno razmišljanje i tvrdi da Bog ne samo da djeluje u povijesti, već da ima dinamičan i spasonosan odnos sa svojim stvorenjima.

Povijest isprispovijedana u poeziji

Zanimljiva je osobina Pisma da su povijesni događaji često izneseni u obliku poezije. Mi obično njegujemo unaprijed stvorenu predrasudu — nesumnjivo uvjetovanu proučavanjem svjetovne književnosti u našoj kulturi — da se povijest piše samo u prozi. U većini današnjih društava poezija je odvojena za izražavanje osjećaja i ne smatra se prikladnom za ozbiljne spise ili povijesne teme.

Međutim, Sveto pismo prkosi svakom takvom književnom ograničenju ili podjeli. Usporedite 14. i 15. poglavlje Izlaska. Oba poglavlja govore o čudesnom razdvajanju Crvenog mora, ali se koriste različitim književnim oblicima. Izvještaj u 14. poglavlju prevodi se prozom, dok se izvještaj u 15. poglavlju prevodi poezijom. Istu tehniku nalazimo i u Sucima 4 i 5, u izvještaju o pobjedi Debore i Baraka nad Jabinom, kraljem od Hasora, i njegovom vojskom. Četvrto poglavlje je napisano u prozi, dok je peto poglavlje prevedeno u poeziji. Poučna je usporedba između proznog i poetskog izvještaja o istim događajima; ne trebamo odbaciti povijesne događaje iz Psalama kao manje povijesne ili autentične samo zato što su izraženi poezijom. Poezija je legitiman način izražavanja biblijskih pisaca pod nadahnućem Duha Svetog, na koji se obraćaju vjerniku u vezi s Božjim djelovanjem kako bi utvrdili njegovu vjeru.

Važnost izlaska u Starom zavjetu

U Psalmima se spominje događaj, istaknut u šest psalama, na koji ćemo sada usmjeriti svoju pozornost: u pitanju je izlazak (Psalam 78,10-53; Psalam 80,9-12; Psalam 105,26-41; Psalam 106,7-33; Psalam 135,8-12; Psalam 136,10-22). Oslobođenje iz Egipta je za Izrael simbol Božjeg izbavljenja od grijeha. U Psalmu 136 Izlazak je prikazan usporedo sa stvaranjem kao dokaz Božje sile. Izlazak je temelj Deset zapovijedi (Izlazak 20,2). Pasha, koja predstavlja sjećanje na izlazak, izraelska je proslava dana neovisnosti. Međutim, Pasha je daleko više od samo građanske, političke ili vojne proslave, ona je duhovni blagdan koji pret-

kazuje još uzvišenije oslobođenje od strane Mesije. Izlazak je značajan vrhunac izraelske povijesti i prema tomu odgovarajuća slika Božjeg izbavljenja ljudske obitelji od grijeha. Nadalje, zbacivanje tlačitelja s njegovog nepobjedivog položaja u svijetu; teška služba i ropstvo; poniznost jednostavnog pastira koji je poslan kao osloboditelj; i zadivljujuća čuda kojima je Svemogući spasio svoj narod također čini ovaj izvještaj epskom dramom bez premca.

Slika izlaska ponavlja se u novom izlasku kada su se Židovi vratili iz Babilona u Judeju. Pavao kaže da su najvažnije pouke koje izlazak može usaditi u nas vjera da će Bog izbaviti svoj narod iz ovoga svijeta grijeha i nada u novi život u Isusu Kristu (1. Korinćanima 10,1-4). Sve pojedinosti Pashe (Izlazak 12; Levitski zakonik 23,4-8; Ponovljeni zakon 16,1-8) sjene su stvarnosti koje će doći (vidi Kološanima 2,16.17), otkrivajući u slikama i simbolima stradanje i smrt Isusa Krista. S ovom mišlju na umu možemo bolje shvatiti zašto se usredotočenost na izlazak u Psalmima širi izvan izraelskog naroda i ima posebno značenje za vjernike u vrijeme svršetka.

Recite svojoj djeci

Božje djelovanje u povijesti nudi nam još jednu važnu pouku, kao što govori psalmist: "Otvorit ću usta svoja na pouku, iznijet ću tajne iz vremena davnih. Ono što čusmo i saznasmo, što nam kazivahu oci, nećemo kriti djeci njihovoj, predat ćemo budućem koljenu: slavu Jahvinu i silu njegovu, i djela čudesna što ih učini." (Psalam 78,2-4)

U starom Izraelu roditelji su odgajali djecu govoreći im o Božjim djelima o kojima su im govorili njihovi oci. Roditeljima je bila dana zapovijed da ponavljaju ova djela spasenja svojoj djeci: pogubljenje prorođene muške djece u Egiptu (Izlazak 13,14-16); čuda učinjena prigodom izlaska (Ponovljeni zakon 6,20-25); prelazak preko rijeke Jordana (Jošua 4,20-24). Takav običaj obuhvaćao je više od jednostavnog učenja simbola vjere i Zakona napamet. Snažno razumijevanje povijesti bilo je najbolji način da sljedeći naraštaj sačuva vjeru svojih roditelja.

Postoji određena namjera u zapovijedima da učimo svoju djecu. Trebamo ih poučavati događajima iz povijesti spasenja na što je više moguće različitih i zanimljivih načina. Pismo, kao i Isusovo svjedočanstvo, opominju nas da neprijatelj ulaže sve snage da zavede umove ljudi, pogotovo učenih, i da ih navede da odbace povijesnu vjerodostojnost Pisma. Ako nas Sotona uspije uvjeriti da je Biblija samo skup priča, mnogi će vjernici biti uvučeni u nevjerovanje i samim tim okrenut će se zadovoljstvima ovoga svijeta.

Nemojte zaboraviti svoju prošlost

Često se kaže: “Ljudi koji zaborave svoju prošlost, skloni su ponoviti je.” Slično tomu, Duh proroštva kaže: “Nemamo se čega plašiti u budućnosti ako ne zaboravimo put kojim nas je Gospodin vodio, kao i Njegove pouke iz prošlosti.” (Ellen G. White, *Last Day Events*, str. 72) Psalam 105,5 glasi: “Sjetite se čudesa koja učini, njegovih čuda i sudova usta njegovih!”

Povijest je često bilježena u pjesničkom obliku kako bi se olakšalo njezino pamćenje i ulila biblijska istina u umove starog Izraela. I za nas je važno da primijenimo ovu važnu istinu u svojem životu. Ponavljanje čuda i djela Providnosti našega svemogućeg Boga, kao što je zabilježeno u Pismu, i iz našeg vlastitog iskustva, izvor je nadahnuća, vjere i snage.

Bog je milostiv prema svojem narodu

Za pisce Psalama podsjećati se na “slavna djela Gospodnja, moć Njegovu i čudesa, koja je činio” (Psalam 78,4 — Šarić) imalo je najveću važnost. Božja djela u prošlosti jamstvo da će On spasiti svoj narod od sadašnjih i budućih nevolja (Psalam 80,8-12.20). Bog je vjeran i sjeća se svojega svetog Saveza danog svojem narodu (Psalam 105,42.43) da će mu darovati Obećanu Zemlju u baštinu (Psalam 105,44; 136,21.22).

Naš Bog je vjeran. On pokazuje milost prema nama i našoj djeci, usprkos našim pogreškama. Dakle, nikad ne smijemo zaboraviti Njegovu ljubav prema nama i Njegovoj crkvi.

Slavite Jahvu i pjevajte Mu

Nastojmo unijeti duh proslavljanja našeg Stvoritelja u naše bogoslužje i obožavanje kao zajednice. Da bismo ostvarili ovaj cilj, trebali bismo s poštovanjem i pažljivo birati glazbu koja će osnažiti naše bogoslužje.

Letimičan pogled na sadržaj na kraju pjesmarice pokazuje nam široku lepezu hvalospjeva koji su nam dostupni. Mnoge crkve su blagoslovljene mnoštvom instrumenata. Na bogoslužju na raspolaganju možemo imati posljednju riječ tehnike.

Ali što sve to znači ako nam nedostaje duh hvale koji bismo trebali imati, kao u Psalmu 105,1-7; Psalmu 106,1-3 i Psalmu 135,1-7? Ovdje nam se ne upućuje poziv da budemo bučni, već oduševljeni u proslavljanju Boga. Pozivaju nas da se usredotočimo na Božju milost i Njegova djela kojima nema broja. Na osnovi toga naloženo nam je da pjevamo s oduševljenjem u svojem srcu, domu i crkvi.

Jahve sudi svojem narodu

“Jer Gospod će suditi puku svojemu” (Psalam 135,14 — Varaždinska Biblija) jedna je od najvažnijih tema u Psalmu 135. U njemu psalmist naglašava kako je Bog oslobodio svoj narod iz egipatskog ropstva (Psalam 135,8-14). Međutim, izbavljenje Božjeg naroda nije samo presuda Egiptu, već rezultira opravdanjem Božjeg naroda. Mi kaznu obično smatramo posljedicom suda, ali ovaj psalam nas podsjeća da Božji sud daruje blagoslove i milost Njegovom vjernom narodu. Izlazak je bitno očitovanje ove istine.

TREĆI DIO: Primjena

Slijedi sažetak važnih misli iz pouke za ovaj tjedan. Podijelite ih sa svojim razredom:

1) Gospodin je osobni Bog. Osim toga, On je blisko uključen u događaje ljudskih bića.

2) Bog djeluje čak i danas: ako je branio svoj narod u prošlosti, nema razloga da to ne čini i danas. Naša je prednost da vidimo Njegova djela u svojem svakidašnjem životu.

3) Svi događaji u ljudskom životu u Njegovim su rukama: naša osobna iskustva, postupci i odluke naše crkve, upravljanje našom zemljom — On svime upravlja i sve vodi.

Zahvalite što je naš Bog stvarna Osoba i naš Prijatelj!

Čežnja za Bogom na Sionu

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekst: Psalam 84,2.

Ovog ćemo se tjedna usredotočiti na opis Siona (Božjeg grada, Jeruzalema) u Psalmima (viti Psalam 46; Psalam 84; Psalam 87; Psalam 122; i Psalam 125). Psalmi su puni nade i želje da pravedni sigurno borave u Božjem svetištu, utočištu sigurnosti i mira.

Pojam Siona u Pismu mješavina je geografije, politike i teologije. Razmotrit ćemo ove različite aspekte da bismo shvatili duhovno značenje Siona za Božji narod u prošlosti, kao i za nas danas kojima je nužno potrebna nada koju Sion nudi.

DRUGI DIO: Komentar

Geografija vezana za Sion

Položaj gore Siona u Jeruzalemu u odnosu na Morijsku goru ima važno teološko značenje. David je osvojio goru Sion (2. Samuelova 5,6,7; 1. Ljetopisa 11,5-7) zauzevši razmjerno malo područje na gori koje je nazvano Davidov Grad. Prema sjeveru, oko šest stotina metara udaljenosti, leži Morijska gora, gdje je Izak bio “prinesen” na žrtvu (Postanak 22,1-12). Ovdje je također stajao Gospodnji anđeo kraj gumna Arauna Jebusejca, i bio je zadržan usred uništenja Izraela zbog Davidovog grijeha kada je pokušao izvršiti popis naroda (2. Samuelova 24,16) nasuprot Božjoj volji. Nakon toga David je kupio gumno i podigao žrtvenik Bogu na tom mjestu, i u znak pokajanja zbog svoje drskosti prinio je Bogu žrtve paljenice i žrtve zahvalnice (2. Samuelova 24,25; usporedi 1. Ljetopisa 21,15-30).

Salomonov hram i pomoćne zgrade također su bile sagrađene na ovom istom mjestu (2. Ljetopisa 3,1). Grad Jeruzalem protezao se na sjever i obgrlio svetu goru, i na kraju je ime Sion počelo uključivati Hramsku goru. Kao što smo vidjeli u Psalmima, Sion se često odnosi na grad Jeruzalem kao cjelinu (Psalam 48,2-4; Psalam 69,36; Psalam 74,2; Psalam 125,1,2).

Sion, sveta gora

Mnogo prije nego što je Salomon sagradio Bogu hram, Bog se objavio na gori Sinaju i naložio Izraelu da Mu sagradi Šator sastanka kako bi mogao boraviti među njima (Izlazak 25,8.9). Kada je Svetište bilo završeno i podignuto, Bog je bio prisutan u oblaku koji se spuštao na Šator sastanka i počivao na njemu (Izlazak 40,34.35), čineći ga središtem božanskog pojavljivanja i obožavanja za Izrael. Prema tomu, Bog je premjestio fizičko očitovanje svoje prisutnosti sa Sinaja usred izraelskog tabora. Bog se nastavio objavljivati iznad Šatora sastanka tijekom putovanja kroz pustinju.

Šator sastanka nastavlja, pojačava i dovršava Božje djelo s gore Sinaja. Šator sastanka, kao božansko prebivalište, presudan je za kasnije razumijevanje važnosti "svete gore". Bog je prvobitno prebivao u Svetišću, a kada je Salomon sagradio Njegov hram na Moriji, toj je gori dodijeljena posebna čast. Kada je kralj Salomon posvetio hram i pomolio se Bogu da izlije svoj blagoslov na njega, Gospodin je izrazio svoje odobravanje u ognju s neba (2. Ljetopisa 7,1-3). Dakle, Morijska gora u vrijeme izraelskih kraljeva smatrana je "svetom gorom" zato što je Bog boravio tamo među svojim narodom.

Imajte na umu da Bog nikada nije bio ograničen na jednu posebnu planinu. Niti je ograničen na određeno zemaljsko mjesto u Starom zavjetu zato što nijedno mjesto, samo po sebi, nije sveto. Iako se često povezuje sa Sinajem i Sionom, Bog se otkriva na mnoštvu različitih planina. On pokazuje svoju prisutnost kad god želi. Čak ni sam Sion ne zaslužuje nikakvo posebno priznanje kao Gospodnjeg zemaljskog prebivališta. Točnije rečeno, Sion je jednostavno podnožje veličanstva koje čak ni nebesa ne mogu obuhvatiti (1. o kraljevima 8,27; 2. Ljetopisa 6,18).

Sion i njegovo eshatološko značenje

Kako je Sion prikazan u Pismu? Gora Sion, simbol Božjeg naroda (Izaija 29,8), također je mjesto s kojega se Jahve bori protiv neprijateljskih naroda (Izaija 31,4) koji ratuju protiv Izraela. Ostatak Izraelov izići će iz Siona i bit će sačuvan (2. o kraljevima 19,31), i u Sion će se vratiti (Izaija 51,11). Spasenje se nalazi na Sionu (Izaija 37,32; Joel 2,32). Ova gora povezana je i sa znakovima na nebu (Izaija 24,23). Na kraju, Jahve će vladati svojim narodom na gori Sionu (Mihej 4,7) na novoj Zemlji.

Joel 4,1-17 govori o sabiranju naroda u dolini Jošafat, gdje će se Bog suditi s njima i zauzeti se za izbavljenje svojeg naroda. Dolina Jošafat simbolično je ime za mjesto konačnog suda. Geografski gledano, bio je to duboki usjek koji je razdvajao Jeruzalem od Maslinske gore, kroz koji je tekao potok Kidron. Zahvaljujući svojem položaju, dolina

Jošafat imala je značajnu ulogu u izraelskim vjerskim običajima i obredima (1. o kraljevima 1,9.33.34); u vjerskoj obnovi Ase (1. o kraljevima 15,13; 2. Ljetopisa 15,16); u Jošijinoj (2. o kraljevima 23,4.6.12) i Ezeki-jinoj vladavini (2. Ljetopisa 29,16; 2. Ljetopisa 30,14) i u budućem očišćenju Jeruzalema (Jeremija 31,40). Upravo je tamo Salomon pomazan za kralja. Prema tomu, postoji tijesan odnos između “svete gore”, Siona, i suda i krunidbe kralja.

Na vrhuncu sukoba između Boga i naroda “Jahve grmi sa Siona, glas diže iz Jeruzalema” (Joel 4,16), i Božji će narod znati “da sam ja Jahve vaš Bog što stoluje na Sionu, svetoj gori svojoj” (Joel 4,17).

Pravednici (Psalam 15,2-5) su opisani kako prebivaju na svetoj gori Božjoj (Psalam 15,1), odakle Bog odgovara na molitve (Psalam 3,4). Suprotno tomu, oni koji zaborave na Jahvu, zaboravljaju Njegovu svetu goru (Izaija 65,11). Bog je zemaljski Sion učinio središtem svojeg djelovanja ne zato što je on sam po sebi jedinstven i vrijedan, već zato što je želio tako učiniti.

Psalmi o Sionu

Psalam 2

Psalam 2 poznat je kao kraljevski, mesijanski, hvalospjev koja uzdiže Gospodnjeg Pomazanika. On sadrži sljedeće tri teme: povijesnu, mesijansku i molitvenu. Psalam se sastoji iz četiri strofe. U drugoj strofi (Psalam 2,4-6) Bog pokazuje svoj prijezir prema oholosti naroda (Psalam 2,1-3); strofa završava ukazivanjem da je Bog postavio kralja na Sionu, svojoj svetoj gori (Psalam 2,6).

Ovaj hvalospjev poručuje da Jahve vlada sa svojim Pomazanikom na Sionu. Još jednom je potvrđena misao da je gora sveta zbog prisutnosti Boga nebeskog u njezinoj sredini.

Prema tomu, Sion, sveta gora, posvećena Gospodnjom prisutnošću u Njegovom hramu, sjedište je Božje zemaljske vlasti, prebivalište pomazanog izraelskog kralja i prijestolnica svijeta, pred kojom su svi narodi i kraljevi povezani vezama ljubavi ili željeznim okovima. (Usporedi Izaija 2,2-4 i Mihej 4,1-4, gdje je gora doma Gospodnjeg utočište svim narodima i izvor pouke, vlasti i sveopćeg mira).

Psalam 2,6.7 otkriva da Bog smatra svojim i Pomazanika i nadležnost nad gorom. Pomazanik i gora od ključnog su značenja za nauku o Božjem kraljevstvu u Psalmima. U izboru kralja kao Božjeg pomazanika (Psalam 2,2) kojeg je Bog postavio “nad svetom gorom mojom” (Psalam 2,6), i Gospodnjeg sina (Psalam 2,7), vidimo da je izbor određen božanskom odlukom i da ljudska bića nemaju utjecaja na ovaj odabir. Hans LaRondelle tvrdi: “Dokle god je Gospodin boravio u Svetinji nad svetinjama u

Svetištu, ta je gora bila 'sveta' zato što je tamo prebivala slava Božjeg Pomirilišta". (*Deliverance in the Psalms*, Bradenton, FL: First Impressions, 2006., str. 55)

Psalam 48,1-3

Ovaj psalam proširuje mesijanski pojam Siona kao Božjeg prebivališta i prijestolnice Njegovog kraljevstva. Psalmist pjeva o Gospodnjoj brizi o Jeruzalemu i izbavljenju Njegovog naroda iz neprijateljskih ruku. Središnja tema je proslavljanje Božje veličine, simbolički prikazane Sionom, "svetim brdom njegovim" (Psalam 48,3).

U redcima 2-4 psalmist različitim izrazima ukazuje na mjesto božanske objave, kao što su "grad Boga našega", "gora Sion", "sveto brdo njegovo", "grad Kralja velikog". Psalmist također upućuje na Sion kao "svetu goru njegovu", što bi se moglo prevesti kao "gora posvećena Njemu" (vidi Psalam 2,6; Psalam 87,1; Psalam 121,1; Zaharija 8,3).

Psalam 99

U Psalmu 99 ponovno vidimo povezanost između gore Siona i izraelskog iskustva u pustinji i na gori Sinaju. Psalam se sastoji od tri strofe, od kojih svaka završava rečenicom: "Ono je [Božje ime] sveto!" (Psalam 99,3,5,9) Nakon uzdizanja Boga kao Kralja (Psalam 99,1) koji stoluje na Sionu (Psalam 99,2) objavljujući da je "velik", "strašan", "svet" (Psalam 99,3) i "pravedan" (Psalam 99,4), psalmist poziva narod da Mu se pokloni (Psalam 99,5).

Psalam 99,6-8 govori o iskustvima Mojsija, Arona i Samuela. Stup od oblaka nesumnjivo podsjeća na iskustvo iz pustinje, što neposredno upućuje na Mojsija i Arona, s kojima je Bog razgovarao. Samuel je također čuo kako Bog govori u hramu u Šilu (1. Samuelova 3,1-14).

Psalam završava pozivom narodu da uzvisi Jahvu i pokloni Mu se "pred svetom gorom njegovom" (Psalam 99,9) zbog oprosta koji mu je pokazao na tom mjestu (redak 8). Kao što vidimo iz pouke, svetost koju je gora Sinaj nekada imala kao Božje prebivalište premještena je na Sion nakon što je na tom mjestu sagrađen hram.

TREĆI DIO: Primjena

Naš Bog Stvoritelj izvrstan je Učitelj. On preko fizičkih mjesta i materijalnih stvari izražava duhovne pojmove, kao u slučaju doslovne gore Siona i okolnih gora. Putem ove slikovite pouke, Izraelci su bolje mogli shvatiti Božji plan otkupljenja.

Sion je simbol Božje prisutnosti, mjesta na kojem Jahve posreduje za svoj narod i štiti ga. Kao Izraelci u prošlosti, u srcu trebamo njegovati žarku želju da budemo u prisutnosti Svemogućega. Neprijeporno je da je subotnje zajedništvo važno. Međutim, tijekom tjedna nastojmo se također približiti Bogu u Njegovom nebeskom Svetištu. "Pristupajmo k njemu iskrena srca i sa sigurnim uvjerenjem." Hebrejima 10,22)

Bogoslužje koje nikad ne prestaje

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekst: Psalam 104,33.

Bogoslužje se može definirati kao odgovor stvorenja na darove Stvoritelja. U ovom se sažetku ističu dvije biblijske istine.

Prvo, Bog je ljudskom rodu darovao mnoge blagoslove. Ovi darovi trebaju pobuditi zahvalnost u ljudskom srcu za veliku Božju ljubav kako bismo se mogli pridružiti psalmistu “da tvoju hvalu javno razglasim” i sva “divna djela tvoja” (Psalam 26,7). Revnost psalmista da pred drugima veliča Božju moć podsjeća nas da bogoslužje ima evanđeosku dimenziju. Prema tomu, kao crkva svijetu trebamo objaviti djela koja je Gospodin učinio za svakog pojedinca, kao i Njegovu božansku milost.

Drugo, ljudska bića imaju urođenu sklonost da odgovore na Božja čuda. U odgovoru na božansku milost trebamo se pokloniti zahvalnog srca, pokoravajući sve u svojem životu volji našeg Stvoritelja i Otkupitelja.

Bogoslužje treba izvirati iz srca. Psalmi nas istodobno uče da bogoslužje ne treba biti hirovito. Postoje odgovarajući načini na koje treba pokazati poštovanje Gospodinu. Mudro održavanje ravnoteže između zahvalnosti i poslušnosti pune poštovanja učinit će naše bogoslužje ugodnim i ujedinjujućim.

DRUGI DIO: Komentar

Psalmi su knjiga bogoslužja i knjiga za bogoslužje. Svaki psalam i molitva na neki način izražavaju vjernost Bogu. Razmotrimo različite pristupe bogoslužju u ovoj svetoj crkvenoj pjesmarici.

Psalam 3: jutarnje i večernje bogoslužje

David je napisao Psalam 3 u vrijeme nevolje. David zna da se može pouzdati u Boga i da će ga On čuti (Psalam 3,5). Božja nježna skrb svakodnevno jača Davidovo povjerenje u božansku vjernost, kao što otkriva Psalam 3,6. Ovaj redak također osvježava sjećanje na Psalam 55,18: “Večerom, jutrom i o podne tužan ću jecati, i on će čuti vapaj moj.” Ovaj nam redak poručuje da se bogoslužje može održati u srcu u svakom trenutku tijekom dana.

Također, mjesto nije smetnja našem bogoslužju. Psalam 4,4 glasi: “Gospodin će me uslišiti kad ga zazovem.” Psalmist odmah dodaje: “Promislite u srcima i ne griješite, drščite na svojim ležajima i zanijemite.” (Psalam 4,6) Bilo iz privatnosti spavaće sobe, kao u slučaju psalmista, ili iz stjenovite izolacije na Patmosu, kamo je apostol Ivan bio izgnan, naše molitve se uzdižu Bogu, neometene geografskim položajem ili mjestom.

Psalmi su puni osobnih molitava, tužaljki i blagoslova (Psalam 9; Psalam 10; Psalam 30; Psalam 32; Psalam 34; Psalam 40; Psalam 41; Psalam 92; Psalam 107; Psalam 116; Psalam 138). Zajedničko bogoslužje vjernika počinje posvećenošću svakog člana crkve osobnoj pobožnosti.

Psalam 22: bogoslužje na velikom skupu

U Psalmu 22 primjećujemo da David iznosi svoje stajalište u prvom licu jednine (Psalam 22,23.26). Bliskost i neposrednost ovoga gledišta potkrepljuje misao da zajednička hvala vjernika započinje pojedincem koji proslavlja Boga. David objavljuje: “A sada, braći ću svojoj naviještati ime tvoje, hvaliti ću te usred zbora.” (Psalam 22,23) Zatim dodaje: “Zato ću te hvaliti u zboru velikom, pred vjernicima tvojim izvršiti zavjete.” (Psalam 22,26) Kakva pouka za nas dok nastojimo stupiti u Božju prisutnost na bogoslužju! Psalam 22 pokazuje nam važnost zajedničkog bogoslužja u crkvi za našu vjeru i životnu snagu. Našoj djeci treba pomoći da shvate ovu važnu istinu kada ih vodimo u crkvu. Štoviše, mi idemo u crkvu u duhu poniznosti ne toliko da primimo blagoslov, koliko da ga darujemo i budemo blagoslov.

Iako je osobno posvećenje osnova za zajedničko crkveno bogoslužje, moramo isto tako istaknuti da vjernici ne mogu napredovati ako su izolirani. Prema tomu, psalmist se pridružuje tijelu Božjeg naroda u bogoslužju u Psalmu 22,23-26. Tvrdnja “mogu proslavljati Boga kod kuće; nisu mi potrebni vjernici” gubi na snazi pred ovim tekstom. Zajedničko crkveno bogoslužje donosi jedinstvo, njeguje ljubav među Božjim narodom i širom svijeta oblikuje naš identitet.

Bogoslužje u širem smislu

Kao što je rečeno u prvoj pouci, knjiga završava Psalmom 145. Posljednjih pet psalama — od 146. do 150. — čine veličanstveni zaključak knjige. S obzirom na to da je ukazivanje časti Imenu Svemogućeg Boga cilj našeg obožavanja, ovih posljednjih pet melodija posvećeno je Njegovom obožavanju i hvali: “Pjevajte Jahvi pjesmu novu, i u zboru svetih hvalu njegovu!” (Psalam 149,1)

Glagol *halal* (hebr. "slaviti") koristi se u Psalmima 146-150 preko trideset puta, i svaka upotreba je povezana s Bogom. Naši razlozi za proslavljanje Gospodina, kao što je navedeno u ovim psalmima, mnogostruki su. Gospodin je naša pomoć i nada (Psalam 146,5); On je Stvoritelj i Održavatelj (Psalam 146,6; Psalam 147,4.8.9.16-19); On brani i izbavlja uboge i potlačene (Psalam 146,7-9; Psalam 147,2.3); On pomaže poniznima i kažnjava bezbožnike (Psalam 147,6; Psalam 149,4-9); On ispunjava potrebe svojeg naroda (Psalam 147,14; Psalam 146,7-9) i zauvijek vlada (Psalam 146,10). Psalam 148,13 sažeto iznosi vodeći razlog za naše bogoslužje i proslavljanje Boga: "Jer jedino je njegovo ime uzvišeno! Njegovo veličanstvo zemlju i nebo nadvisuje." Jahve je jedini Bog i On je dostojan hvale zbog "beskrajne veličine njegove" (Psalam 150,3).

Naše bogoslužje, javno i osobno, treba održavati mudro i pažljivo. Svakog dana trebamo odvojiti vrijeme, a posebno svake subote, kad ćemo se prisjećati blagoslova koje je Gospodin izlio na nas. Bilježenje blagoslova u dnevnik bilo bi od neprocjenjive koristi i za našu vjeru i za bogoslužje.

Kao što smo već zapazili, bogoslužje je zajedničko iskustvo u kojem sudjeluje cijelo Kristovo tijelo (Psalam 147,12.19.20; Psalam 148,14; Psalam 149,1; Psalam 150,2). Iako pojedinac može obožavati Boga sam u privatnosti svojega doma, i prema osobnom razumijevanju Pisma, Gospodnja je namjera bila da se obožavanje iskazuje u Njegovom Svetišću (Psalam 150,2) ili na drugom posvećenom mjestu za bogoslužje, "u zboru svetih" (Psalam 149,1). Naše bogoslužje nije potpuno ako se stalno udajavamo od ostalih i odajemo poštovanje Bogu sami.

Posljednji psalmi knjige ne samo da pozivaju Božji narod da proslavlja Njegovo ime, već poziva cijeli svijet da obožava Stvoritelja i oda Mu poštovanje. "Sve što god diše Jahvu neka slavi!" (Psalam 150,5; usporedi Psalam 148,11.12). Kao što smo naučili ovoga tjedna, bogoslužje ima evanđeosku dimenziju. Ako je naše bogoslužje radosno, kreativno, ako uključuje vjernike i ako je raznoliko, možemo pridobiti ljude za Gospodnje kraljevstvo.

U skladu s ovim prirodno se javlja sljedeće pitanje i zahtijeva određeno istraživanje: Koliko opsežno i sveobuhvatno treba biti naše proslavljanje Boga? U Psalmu 148 psalmist potiče ne samo anđele da proslavljaju Božje ime (Psalam 148,2), već i "sunce i mjesec" i "zvijezde svjetlosne" (Psalam 148,3). Personificirajući ova nebeska tijela (Psalam 148,3.4.7-10), psalmist nam prenosi misao da bogoslužje treba prožimati svaku poru života. U svjetlu ove biblijske istine, bilo bi dobro da mnogi od nas koji smo ograničili svoju hvalu i štovanje Boga samo na subotu, ponovno razmisle o svojem razumijevanju obožavanja Boga i svoju praksu.

Posljednje tema za razmišljanje u Psalmima od 146 do 150 jest upotreba glazbala u obožavanju Boga. U ovim posljednjim psalmima spominje se sedam glazbala: 1) harfa (Psalam 147,7; Psalam 149,3; Psalam 150,4), 2) bubanj (Psalam 149,3; 150,5), 3) rog, 4) frula (Psalam 150,4), 5) žičana glazbala, 6) cimbal (Psalam 150,4) i 7) “glazbala zvonka” (Psalam 150,5). Bogoslužje zahtijeva da Bogu prinesemo najbolje darove, a glazba nije iznimka. Sva tehnologija koju imamo danas na raspolaganju sigurno je blagoslov za crkveno bogoslužje. U isto vrijeme, ništa se ne može uspoređivati sa živim pjevanjem i glazbom. Ne samo da je takva glazba osobnija i neposrednija, već ima silu da dodirne srca na jedinstven način. Na osnovi ovih redaka, roditelji će dobro postupiti ako ohrabre svoju djecu da nauče svirati neki glazbeni instrument i pjevati. Trebamo učiniti sve što možemo da olakšamo upotrebu različitih vrsta instrumenata na bogoslužju. Konačno, sva glazba na našem bogoslužju treba uzdizati našeg Spasitelja.

TREĆI DIO: Primjena

Bogoslužje je sastavni dio vjernikovog iskustva, a ne samo njegov dodatak. Psalmi pružaju poticaj i nadahnuće našem molitvenom životu. Dakle, trebamo pažljivo i uz molitvu čitati svaki psalam s namjerom da produbimo svoju zajednicu s Bogom. Pozovite učenike da pognu glavu i pomole se nad otvorenom Biblijom pred sobom, koristeći se riječima Psalama kao svojom molitvom. Na ovaj način učit će da Psalmi osnažuju njihovu osobnu posvećenost i odanost Gospodinu.

Tijekom ovoga tjedna razmišljali smo o različitim oblicima bogoslužja i načinima na koje oni mogu postati blagoslov u našem životu i našoj crkvi. Sada, u ovom posljednjem odsjeku, okrećemo se praktičnoj primjeni ovih načela. Primjena različitih oblika bogoslužja ponekad donosi podjele među vjernicima u crkvi. To je siguran znak da se krećemo u pogrešnom smjeru. Naučili smo da bogoslužje donosi jedinstvo i sklad među Božji narod. Kada vlada skladan duh i namjera u našem bogoslužju, vjernici osjećaju blagoslov. Zato je postizanje i održavanje ove ravnoteže toliko važno. Trebamo joj težiti u svim oblicima bogoslužja, kao što je istaknuto u našoj pouci. U poniznom duhu pridružimo se drugim vjernicima u skladnom bogoslužju posvećenom našem Stvoritelju: On to očekuje od nas.

Čekaj na Gospodina

PRVI DIO: Opći pregled

Ključni tekst: Psalam 27,14.

Pojam čekanja u Psalmima označava posjedovanje, pokazivanje vjere i ustrajavanje u njoj. Vjernici se pozivaju da čekaju na Gospodina i ispunjenje Njegovih obećanja, kao što su Abraham i Sara bili pozvani da čekaju blagoslov obećanog sina (Postanak 12,1-4; Postanak 21,1-5), koji im je, konačno, bio darovan nakon dvadeset pet godina. Slično tomu, Izrael je čekao oslobođenje 430 godina u Egiptu dok s konačno otišli u Obećanu Zemlju (Postanak 15,13; Izlazak 12,40.41). Tako se i pisci Psalama s ustrajnom vjerom drže Božjih obećanja, kao što je činio Daniel, koji je na osnovi ispunjenja sedamdeset godina iz Jeremijinog proćanstva (Jeremija 29,10.11), čekao na povratak Židova u Obećanu Zemlju (Daniel 9,1.2). Hebreji su stotinama godina čekali obećanog Mesiju dok se nije ispunilo vrijeme i Isus došao na Zemlju u ljudskom tijelu.

Čekanje se sastoji od 1) iščekivanja da se ispuní obećanje i 2) očekivanja da će ono što je obećano biti ispunjeno u okviru određenog vremena ili do određenog trenutka. U životu čekamo na ispunjenje nekog događaja, bilo da čekamo novi posao, vjenčanje, rođenje djeteta, završetak akademskih studija, predstojeće putovanje, novi sastanak itd. Između očekivanja samog događaja i njegovog ispunjenja mora proteći određeno vrijeme. Isto vrijedi za Božja obećanja u našem svakidašnjem životu, kao i za konačno ispunjenje velikih događaja u planu otkupljenja.

DRUGI DIO: Komentar

Kada žele imenovati izazove vezane za čekanje, psalmisti upotrebljavaju šest hebrejskih glagola ili riječi. Ukratko ćemo ih razmotriti.

Kavaħ

Kavaħ je najčešći hebrejski glagol koji izražava pojam “nade”, koji se također može izraziti glagolskim oblikom “čekati”, “očekivati”. Svih dvadeset puta koliko se *kavaħ* javlja u Psalmima, Bog je objekt ili Onaj za kim čeznu: “Koji se u tebe uzdaju [čekaju Te], postidjet se neće.”

(Psalam 25,3; vidi Psalam 69,6); “Neduznost i čestitost nek’ me štite, jer u tebe se uzdam [Tebe čekam]” (Psalam 25,21); “Samo je u Bogu mir, [čekaj Boga] dušo moja, samo je u njemu nada moja.” (Psalam 62,6) Kao što ovi redci u velikoj mjeri pokazuju, uvijek se trebamo uzdati u Gospodina.

Imenica “nada” (hebr. *tikvah*) također potječe od glagolskog korijena *kavah*: “Jer ti si, o Gospode, ufanje moje, Jahve, uzdanje od moje mladosti!” (Psalam 71,5) Prema psalmistu, u Bogu je jedina nada koju imamo u ovom životu. Nakon razmišljanja o kratkoći života, psalmist uzvičuje Gospodinu: “Sva je nada moja u tebi!” (Psalam 39,8)

Glagol *kavah* može se koristiti i u negativnom smislu, kao u čekanju da neprijateljska ruka uništi Božji narod (Psalam 56,7; Psalam 119,95). Negativna upotreba ove riječi podsjeća nas, kao grešnike, da je naša nada često usredotočena na iščekivanje lošeg ishoda. Da bismo se sačuvali od ovakve sklonosti, naša očekivanja moraju poteći iz srca preporođenog Duhom Svetim.

Jahal

Jahal znači “čekati, nadati se, biti uporan, čeznuti”. Nakon *kavah*, to je glagolski korijen koji u Starom zavjetu najčešće izražava nadu. Od 48 puta koliko se javlja, 21 od tih primjera nalazimo u Psalmima. *Jahal* je obično povezan s *kavah* (Job 30,26; Psalam 39,9; Psalam 130,5; Izreke 10,28; Izreke 11,7; Izaija 51,5).

U Knjizi o Jobu, *jahal* se obično primjenjuje na nadu koja je uzaludna, koja se čini beskorisnom te prema tomu nije povezana s Bogom (Job 6,11; Job 14,14; Job 29,21). Međutim, nije tako u Psalmima. Bog je jasan predmet nade, *jahal*: “Svi koji se u Jahvu uzdate!” (Psalam 31,25); “Kao što se mi u tebe uzdamo!” (Psalam 33,22); “Jer u tebe se, o Jahve, uzdam.” (Psalam 38,15); “Sva je nada moja u tebi!” (Psalam 39,8); “U Boga se uzdaj.” (Psalam 42,12); “Oči mi klonuše Boga mog čekajuć.” (Psalam 69,4). Naš Stvoritelj je dostojan našeg povjerenja. Naše povjerenje u Njegovu vjernost i ljubav temelj je istinske vjere i osnova odnosa između Boga i ljudi. Ovaj odnos temelji se na Njegovoj milosti i dobroti, koja se daruje onima koji se uzdaju u Njega (Psalam 33,18; Psalam 147,11).

U svjetlu spomenutih biblijskih istina, smatramo da je korisno usmjeriti našu pozornost još jednom na Psalam 119. Kao što ovaj psalam svjedoči, predmet nade je Božja riječ (Psalam 119,43,49,74,81,114,147). Štoviše, riječi iz Božjih usta, kao što je zabilježeno u Pismu, jedini su pravi temelj kršćanske vjere. Upravo na stranicama Pisma i u okviru obećanja danih u njemu kršćani mogu pronaći sigurnost nade i spase-

nja. Neprijatelj je svjestan ove činjenice i Bibliju je učinio posebnim predmetom svojih napada, pokušavajući odvratiti vjernike od njezinih istina ili ih prevariti i navesti da povjeruju da je Pismo samo mit, plod ljudske mašte. Svi dokazi koje nalazimo u prilog Bibliji, o njezinoj preobražavajućoj sili, o ispunjenim proročanstvima i divnim obećanjima, trebaju nas potaknuti da se pridružimo psalmistu u objavljivanju: “Duša se moja u njegovu uzda riječ.” (Psalam 130,5) Iznad svega, naša pozornost treba biti usredotočena na Pismo kao na izvor sve naše nade.

Hkah

Glagol *hkah* znači “čekati, ustrajati, očekivati, nadati se”. Kao i u slučaju prethodnog glagola *jahal*, objekt glagola *hkah* je obično Bog (Izaija 8,17; Izaija 30,18; Izaija 64,4; Sefanija 3,8).

Hkah se koristi samo dvaput u Psalmima. Prvi put se javlja u Psalmu 33,20 koji uzdiže Stvoritelja i Održavatelja svijeta (Psalam 33,1-11). Ključni je redak 12, koji tvrdi da je Gospodin izabrao Božji narod. Taj izbor temelj je vjernikovog pouzdanja u Boga. Suprotno tomu, ne možemo se uzdati u silu oružja ili vojske (Psalam 33,16.17). Psalmist objavljuje: “Naša se duša Jahvi nada, on je pomoć i zaštita naša.” (Psalam 33,20) Kao ljudi koji živimo u sekularnoj, materijalističkoj kulturi, skloni smo uzdati se u novac, u svoje sposobnosti i diplome, u znanost ili svoju državu; ali naše povjerenje kao kršćana treba počivati samo u Gospodinu.

Drugo značenje glagola, u Psalmu 106, ukazuje na nedostatak strpljenja, postojanog duha. Psalam 106 povijesni je psalam, kao što smo vidjeli u prethodnoj pouci. U Psalmu 106,7-11 pisac se prisjeća Božjih čuda učinjenih za Njegov narod u vrijeme izlaska i kasnijeg putovanja kroz pustinju. Međutim, Izraelci “zaboraviše brzo djela njegova, ne uzdaše se u [*hkah*] volju njegovu” (Psalam 106,13). Mi se danas suočavamo s istom velikom kušnjom. Odviše lako zaboravljamo što je Gospodin učinio u našem životu, a to nam otežava da čekamo na Njegova obećanja. Srce koje ne čeka na Gospodina može načiniti očajan pokušaj da Mu “pomogne” ispuniti Njegova obećanja, kao što vidimo u izvještaju o Jakovu i njegovoj majci Rebeki. Njihov nestrpljivi pokušaj da osiguraju blagoslov prvorodstva po svaku cijenu, služi kao snažan podsjetnik da trebamo čekati da nam Gospodin pruži, u svoje vrijeme, ono što je obećao.

Dumah

Dumah je imenica koja znači “tišina, odmor”. “Odnosi se na tišinu smrti (Psalam 94,17; 115,17) ... *dumah* ukazuje na tišinu ili počivanje koje odražava povjerenje u Boga (Psalam 39,3; 62,2) ili na nedostatak tišine koja je posljedica Božje neaktivnosti (Psalam 22,3).” (*New Inter-*

national Dictionary of Old Testament Exegesis, osvrt na *dumah*, sv. 1, str. 912)

Psalam 62 koristi se ovom imenicom kad označava čekanje u tišini. Javlja se dvaput, kao što slijedi: “Samo je u Bogu mir, dušo moja, samo je u njemu spasenje.” (Psalam 62,2); “Samo je u Bogu mir, dušo moja, samo je u njemu nada moja.” (Psalam 62,6)

Na drugom mjestu u Pismu “čekanje” nagovještava “šutnja”. U trenucima čekanja, najbolji način da ustrajemo i ostanemo postojani jest da šutimo i razmišljamo o Božjoj riječi. Takav način razmišljanja pomaže nam da se pripremimo za ispit ustrajnosti koji moramo proći prije nego što ugledamo ispunjenje svojih očekivanja. Dok čekamo, Pismo nas tješi sljedećim riječima: “Jer ovo je viđenje samo za svoje vrijeme: ispunjenju teži, ne vara; ako stiže polako, čekaj, jer odista će doći i neće zakasniti!” (Habakuk 2,3)

Sabar

Glagol *sabar* označava nadu u Starom zavjetu puno rjeđe od riječi koje smo dosad razmatrali. *Sabar* sadrži značenje očekivanja, nadanja, ispitivanja. Psalmist s povjerenjem kaže: “Blago onom kome je pomoćnik Bog Jakovljevi, kome je ufanje u Jahvi, Bogu njegovu.” (Psalam 146,5) Povjerenje u Boga donijet će sreću vjerniku čak i usred kušnji. Proučavali smo o razlozima zašto se trebamo uzdati u Boga i obožavati Ga; bit ovih razloga je nada.

Zanimljivo je da psalmist glagolom *sabar* dvaput izražava čekanje i pokazuje što znači čekanje. Psalam 104,27 (Varaždinska Biblija) i Psalam 145,15 opisuju životinje koje čekaju da ih Stvoritelj nahrani: “Svi čekaju na te”, i: “Oči sviju u tebe su uprte”. Ova slika podsjeća nas na Isusove riječi. “Pogledajte ptice nebeske! Niti siju, niti žanju, niti sabiru u žitnice, i vaš ih Otac nebeski hrani. Zar vi niste mnogo vredniji od njih?” (Matej 6,26) Kao što nas ova slika poučava, trebamo strpljivo čekati poput ptica nebeskih, bez muke i očajavanja, na blagoslove s Neba koje nam je Bog obećao. Dok njegujemo strpljenje i poniznu vjeru djeteta dok čekamo, bit ćemo ojačani. Naš molitveni život bit će također snažniji.

Hil

Glagol *hil* znači “raditi, previjati se, drhtati”, kao i “poroditi se” ili “donijeti na svijet”. Prema tomu, Psalam 37,7 može se doslovno prevesti: “Smiri se pred Jahvom i rađaj za Njega.” Ovaj redak pokazuje da je ustrajnost koju moramo njegovati dok čekamo na ispunjenje Božjih obećanja poput muke buduće majke koja iščekuje rođenje djeteta. Ovo

vrijeme patnje podrazumijeva težak porođaj, snažne bolove i suze. Međutim, donošenje novorođenčeta na svijet nadoknađuje iščekivanje i doživljenu patnju. Na isti način, čekanje na Gospodina često podrazumijeva trenutačnu muku i patnju, ali ishod će biti bogati Gospodnji blagoslovi.

TREĆI DIO: Primjena

Nada je važan sastojak u svim područjima zemaljskog i duhovnog života. Apostol Pavao je svrstava, zajedno s vjerom i ljubavlju, među tri vrhunske vrline plodonosnog kršćanskog života ispunjenog Duhom (1. Korinćanima 13,13).

Nada nas nadahnjuje da ustrajemo suočeni s bolešću i tragedijom. Nada je oganj koji gori u nama, koji rasplamsava želju da shvatimo silu Božjih obećanja. Plamen se održava zahvaljujući svakodnevnom čitanju Pisma i razmišljanjem o njemu. Svaka nevolja u našem životu ima rješenje u posebnom biseru biblijske istine. Nada je ruka koja uzima ova blistava blaga i čvrsto ih postavlja u srce. Dok čekamo da Gospodin ispuni obećanja, naša ustrajnost će biti na ispitu, katkad satima, katkad godinama, ali nada nam daje snagu da ostanemo čvrsti, bez obzira na trajanje ili jačinu naše kušnje.

Sa sigurnošću možemo reći da je nada osobina koja naše oči usmjerava prema Nebu dok čekamo Isusov drugi dolazak.

A series of horizontal dotted lines for writing, starting below the pencil icon and extending across the width of the page.

Psalmi su biblijske molitve i hvalospjevi bez premca.

Psalmi su služili kao molitvenik i pjesmarica mnogim naraštajima vjernika.

Za razliku od većeg dijela Biblije koji se obraća nama, oni govore umjesto nas i s nama.

Psalmi su izvor blagoslova, nade i buđenja, vodič za preispitivanje sebe i razmišljanje o Božjoj veličini.

Oni nam pružaju olakšanje kad vapimo iz dubina, i bude u nama želju za novom predajom Bogu.

Da bismo iskusili snagu Psalama koja može preobraziti život, pozvani smo da ih pjevamo i izgovaramo u svojim molitvama kao što su to činili brojni naraštaji vjernika.

Premda Psalmi sadrže zbirku od 150 pjesama, ta zbirka nipošto nije tako nasumična kao što se to možda čini.

Psalmi svjedoče o duhovnom putovanju koje iznosi zajedničko iskustvo brojne Božje djece.

